

Het zal wel niks worden

Een manuscript.
Een fantasie.
Een jongen.
Een waarheid.

Carolus den Blanken
Roman

Inhoudsopgave

Proloog	– Een brutale lezer	5
Hoofdstuk 1	– Atlas Contact	10
Hoofdstuk 2	– De wijk weet het	19
Hoofdstuk 3	– De uitnodiging	22
Hoofdstuk 4	– Youssef	27
Hoofdstuk 5	– Baas of ben je klein?	32
Hoofdstuk 6	– Terugkijken	34
Hoofdstuk 7	– Sam	41
Hoofdstuk 8	– Het antwoord	54

Colofon

Uitgave door:

Carolus den Blanken - Utrecht
e-boek 16-8- 2026

© 2026 Carolus den Blanken

ISBN: 9789083731865

Illustratie: auteur

Cover : ChatGPT

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in
enige vorm of op enige wijze, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van
de auteur.

De club die mij wenst te verwelkomen,
daarvan wil ik geen lid zijn.

Groucho Marx

Proloog – Een brutale lezer

Mijn boeken op mijn website lokken soms reacties uit. Iemand deelt mee door een bepaald boek gegrepen te zijn, een ander verwoordt bijkans zijn complete levensverhaal. Anderen wijzen op een verkeerd gebruikte uitdrukking. Eén man stuurde mij ooit een overzicht met volgens hem onjuist geplaatste komma's.

De lezer die mij vandaag mailt, heeft mijn roman *Marokkaans Fruit* gelezen en schrijft dat het boek hem heeft verrast. Hij had op grond van de titel iets anders verwacht en was daarna op mijn website verder gaan kijken. Zijn vraag was waarom mijn boeken niet bij een uitgever lagen. Ik schrijf terug dat ik daar nooit zo mee bezig ben geweest, dat mijn boek over lucide dromen als paperback is verschenen, maar dat ik later geen noodzaak zag om mij te laten ringeloren door redacteurs en uitgevers.

Zijn antwoord komt nog dezelfde avond: 'Waarom stuurt u *Marokkaans Fruit* niet naar een literaire uitgever?' Ik staar ernaar en denk: 'Wat heb ik je uitgelegd?' Ik wil antwoorden: 'Geen behoefte aan.' Was dat eigenlijk waar? Thee. Bijna alles wat niet onmiddellijk opgelost hoeft te worden, verbetert bij mij door thee. Niet doordat ik daarna het antwoord weet, maar doordat ik rustig kan constateren dat ik het niet weet.

Waarom heb ik Marokkaans Fruit en mijn andere geschriften niet naar een uitgever gestuurd?

Jaren geleden had een vriend mij iets soortgelijks gevraagd. Waarom ik dat boek over Marokko niet opstuurde. 'Omdat ik dat niet wil en je weet toch hoe er over Marokkanen gedacht wordt,' had ik geantwoord.

Zelf bepalen wat ik schrijf. Waarom zou ik iemand nodig hebben? Geen redacteur die mij vertelt dat een hoofdstuk te lang is of dat een scène beter geschrapt kan worden. Geen uitgever die kijkt of iets in zijn fonds past. Geen wereld waarin je moet zorgen dat mensen weet hebben van je bestaan. Ik schrijf. Dat is voldoende? Toch? Daar werd altijd iedereen stil van.

De mail is nog geopend, de erin gestelde vraag irritant. Een manuscript opsturen is niet moeilijk. Bestand toevoegen, begeleidend schrijven, verzenden. Dat kan ik prima, ben geen digibee. Maar jezelf aanbieden is iets anders: Hier ben ik. Dit heb ik gemaakt. Wat vindt u ervan? Vreemd eigenlijk. Ik kon jarenlang schrijven over dingen waar andere mensen liever over zwegen. Seksualiteit, religie, cultuur. Mijn eigen gedrag, dat van anderen. Ik kon mensen kwaad maken, soms zelfs pijnlijk en daar betrekkelijk rustig onder blijven. Maar een manuscript naar een uitgever sturen en zeggen: Kijk eens of dit iets is? Dat voelt anders. Ik antwoordde de lezer uiteindelijk: 'Goede vraag. Ik weet het eigenlijk niet.' Hij schrijft terug: 'Dan zou ik daar eens over nadenken.' Brutale vent! Ik staar nog een tijdje naar het scherm. Waarom eigenlijk niet? De lezer laat mij niet ontsnappen. De hele nacht spookt zijn vraag door mijn hoofd. Stel dat ik het deed. Gewoon opsturen. Wat is het ergste dat kan gebeuren?

Mijn fantasie begint iets te doen waarvoor ik geen toestemming heb gegeven. Voor mij zit een jonge vrouw die mijn boeken gelezen heeft. 'Wij stonden verbaasd dat u nooit eerder bij een uitgever bent geweest,' zou ze zeggen. Ik zou bescheiden reageren. 'Ach, ik heb altijd gewoon geschreven.' Gewoon. Dat woord bevalt mij. Het klinkt alsof ik boven de situatie sta. Daarna zou ze zeggen: 'Uw stem is bijzonder.' 'Uw stem is bijzonder.' Ik schud mijn hoofd. De hond van de buren blaft. Zelfs die schijnt een mening te hebben.

Ik zet mij weer achter mijn computer. De mail is niet verdwenen. Opeens besluit ik nu eens niet uitgebreid alle voor- en nadelen af te wegen. Ik stuur het volgende naar Atlas Contact, een literaire uitgever, al heb ik nooit geweten wat ik onder ‘literair’ moet verstaan.

Geachte redactie,

Sinds de jaren tachtig publiceert ik essays, romans en non-fictie op mijn website...

.....

.....

Met vriendelijke groet,

Ik druk op de verzendknop.

Drie dagen later:

Kunt u ons het manuscript van *Marokkaans Fruit* en een synopsis ervan toesturen?

Met vriendelijke groet,

Wat! Een synopsis?

Geachte redactie,

Dank voor uw reactie op mijn eerdere bericht. Zoals gevraagd stuur ik u hierbij het manuscript van mijn roman *Marokkaans Fruit* en een synopsis.

Met vriendelijke groet,

Synopsis *Marokkaans Fruit*

Genre: psychologische roman

Marokkaans Fruit gaat over identiteit, verlangen, vertrouwen en de zoektocht naar aanvaarding.....

.....

Wanneer Michiel M'hmed ontmoet.....

De roman beschrijft hun zoektocht naar nabijheid en vrijheid, maar

.....

Eenmaal de hele hap verstuurd, kijk ik nog een keer naar de tekst, denk: Wat een geouwehoer. Een boek omschrijven dat jaren terug ontstaan is uit een hobby? Nou ja, het zal toch wel niks worden. Ik zie mijzelf de afwijzing al lezen.

*Geachte heer den Blanken,
Dank voor uw toezending.
Helaas past uw roman niet in ons fonds.*

Dan zou ik mijn schouders ophalen en die brutale vent antwoorden: 'Ik heb het geprobeerd, het werd niks.' Dat leek mij ook eigenlijk het waarschijnlijkst.

Maar stel nu eens...

HET ZAL WEL NIKS WORDEN

roman

Carolus den Blanken

Niemand weet wie ik ben.

Zelfs ik niet.

Hoofdstuk 1 – Atlas Contact

Het bericht komt donderdagmiddag. Ik zie de naam van Atlas Contact en denk eerst dat het een afwijzing is. Dat is snel. Maar ze hebben gelezen en willen graag kennismaken. Of ik de week daarop naar Amsterdam kan komen. Ik lees het nog een keer. Graag kennismaken. Dat kan van alles betekenen. Uitgevers willen misschien wel vaker kennismaken met schrijvers voordat ze besluiten dat ze het boek niet willen. Maar goed, een mens moet toch ergens zijn koffie drinken, nietwaar? Ik antwoord dat dinsdag mij prima uitkomt. Geen opwindning. Dat vertel ik mijzelf. Even later open ik het bericht opnieuw. Er staat nog steeds hetzelfde.

Ik bel mijn zus. ‘Willen ze het uitgeven?’ ‘Dat schrijven ze niet.’ ‘Wat zeggen ze dan wel?’ ‘Ze willen kennismaken.’ ‘Dat klinkt toch goed?’ ‘Dat zeggen uitgevers waarschijnlijk vaker.’ ‘Waarom zouden ze?’ ‘Beleefdheid.’ ‘Ze nodigen jou toch uit?’ ‘Ja.’ ‘Doen ze dat met iedereen?’ ‘Weet ik niet.’ ‘Jij denkt dat het niks wordt?’ ‘Waarschijnlijk niet.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat de kans klein is.’ ‘Welke kans?’ ‘Dat een uitgever een manuscript neemt.’ ‘Ze hebben het toch gelezen?’ ‘Dat zeggen ze.’ ‘Jij bent vermoeiend.’ ‘Wat trek je aan?’ ‘Kleren.’ ‘Carolus!’ ‘Ik ga naar een uitgever, niet naar mijn kroning.’ ‘Doe nou maar een effen overhemd aan.’ ‘Nog andere aanwijzingen?’ ‘Niet te veel grapjes maken.’ ‘Bemoeial.’ ‘Niet zo eigenwijs doen.’ ‘Ja, ma.’ ‘Ik ben je moeder niet.’ ‘Dat probeer ik je al vijfenzeventig jaar duidelijk te maken.’ ‘Ach, jij!’

Ik ga theewater opzetten. Het onderwerp is afgehandeld. De volgende dagen denk ik er nauwelijks aan. Behalve 's morgens. En 's middags. En wanneer mijn telefoon trilt. En wanneer ik niet tril. Het manuscript van *Marokkaans Fruit* bekijkend zie ik enkele zinnen die verbeterd kunnen worden. Dat kan ik hun bij Atlas Contact vertellen als ze interesse blijken te hebben.

Buiten rijdt een vrouw op een fiets voorbij. Haar hond trekt haar een andere richting uit dan zij wil. Geïrriteerd kijkt ze naar de viervoeter. Ik glimlach. De wereld blijft gewoon doorgaan. Dat vind ik vreemd. De buurman laat zijn hond uit, de postbode verricht zijn werk, een vliegtuig ontwerpt in de lucht witte strepen. Niemand weet dat er op nummer 52 een man woont die misschien ontdekt wordt. Ik schrik een beetje van die gedachte. ‘Een schrijver die ontdekt wordt? Dat klinkt belachelijk. Mineralen ontdekt men. Oude schilderijen. Oude manuscripten. Geen mannen van vijfenzeventig die al boeken op hun eigen website hebben gezet. Stelletje idioten.’

Dinsdag neem ik de trein naar Amsterdam. Ik heb ruim gepland. Veel te ruim. Dat doe ik altijd wanneer ik ergens op tijd moet zijn. Iedereen in de coupé is druk in de weer met de telefoon. Mijn voornemen een praatje te maken kan ik laten varen. Wat zouden ze bij Atlas willen weten? ‘Waarom heeft u dit geschreven?’ ‘Geen idee.’ ‘Voor wie schrijft u?’ ‘Voor mensen die kunnen lezen.’ Dat soort antwoorden moet ik dus niet geven. Of juist wel. Het maakt tenslotte niet zoveel uit. Er komen veel manuscripten bij uitgevers. De meeste worden afgewezen.

Ik ben lange tijd niet in Amsterdam geweest, dus ik heb besloten er een gezellige dag van te maken. Drie kwartier te vroeg arriveer ik er. Dat is zelfs voor mij overdreven. Ik drink koffie. Bij de deur van de uitgeverij kijk ik hoe laat het is. Nog zeven minuten. Ik loop door. Als ik terugkeer zijn het er nog drie. Perfect. Ik meld me. ‘Ik heb een afspraak.’ ‘Moment.’ Ik ga zitten. Chique bedoening hier. Boeken om me heen. Veel. Dat is natuurlijk wat een uitgeverij doet, maar ineens vind ik het opvallend. Al die schrijvers waren ooit ergens gaan zitten met iemand die moest beslissen of hun manuscript een boek zou worden. Ik kijk naar een tafel met uitgaven.

Mijn boek ligt daar niet tussen. Die gedachte volgt onmiddellijk. Niet. Misschien straks wel. Ach, het zal wel niks worden. Een deur gaat open. ‘Mijnheer den Blanken?’ Ik sta op. ‘Ja.’ ‘José.’ We geven elkaar een hand. ‘Fijn dat u er bent.’ ‘Zullen we elkaar maar tutoyeren?’ zeg ik. ‘Mijnheer den Blanken klinkt zo formeel.’ ‘Helemaal mee eens.’ ‘Carolus dus. Zullen we?’ Ik loop achter haar aan. Klaarblijkelijk is zij opgezadeld met mijn project. In de kamer bevindt zich nog iemand, Peter, redacteur. Koffie?’ ‘Graag.’ ‘Melk... suiker?’ ‘Allebei ja.’ Mijn manuscript ligt geprint op tafel, geen pdf-bestand. Papier, met briefjes ertussen. Veel briefjes. ‘We hebben het beiden gelezen,’ zegt José. ‘Dat zie ik.’ Ze glimlacht. ‘We wilden je spreken omdat we het een bijzonder manuscript vinden.’ Daar kon ik weinig mee. Het kan van alles betekenen. Een drieбенig kalf is ook bijzonder. ‘Houd je in. Jij flapt er maar van alles uit,’ hoor ik mijn zus zeggen. ‘Hoe lang ligt dit er al?’ ‘Wat?’ ‘Het manuscript.’ Geen omtrekkende bewegingen. Dat waardeer ik. ‘Ik schreef het tien jaar geleden. Maar sinds ik het jullie opzond heb ik er wat aan veranderd. Niet veel, maar toch. Het staat op mijn website.’ ‘Het lijkt mij dat we daar later maar naar moeten kijken.’ Ze wendt haar gezicht richting Peter, die zijn mond houdt. ‘Je hebt het nooit eerder aangeboden?’ gaat José verder. ‘Neen.’ ‘Waarom niet?’ ‘Geen behoefte aan.’ Ze kijkt me aan. Niet vijandig. Ook niet overtuigd. ‘Waarom dan nu wel?’ ‘Een lezer vroeg mij waarom ik *Marokkaans Fruit* niet als paperback liet verschijnen.’ ‘Het komt dus in feite door dat bericht dat je ons het manuscript toezond?’ ‘Ja, ook door overwegingen die ik door mijn boek *De stilte van de jaren* ontdekte.’ ‘Ja, we hebben gezien dat je een behoorlijk oeuvre hebt opgebouwd.’ ‘Nou, dat is gewoon zo ontstaan. Ik heb nooit gedacht: Nu moet ik een boek maken dat bij de markt past.’ ‘Dat merken wij ook.’ ‘Is dat positief?’

‘Dat is de vraag. Het is niet glad. Het is niet geschreven volgens een formule. Er zit iets in wat je niet kunt aanleren: een eigen stem.’ ‘Dat woord hoor je vaak.’ ‘Klopt. Maar wordt verkeerd gebruikt. Een eigen stem betekent niet dat iemand afwijkend wil doen. Het betekent dat je na een paar pagina’s weet: dit kan alleen door die en die geschreven zijn.’ ‘Dat vinden jullie bij mij?’ ‘Ja. Vooral omdat je niet probeert de lezer te overtuigen van je gelijk. Je laat iemand bestaan.’ ‘Michiel bedoel je?’ ‘Onder andere. Wat ons interesseert is dat je een hoofdpersoon hebt gemaakt die niet altijd sympathiek is. Hij controleert, wantrouwt, oordeelt. Een schrijver kan ervoor kiezen zo’n personage meteen te verklaren of te verontschuldigen. Jij doet dat niet.’ ‘Omdat mensen zo zijn. Ik heb altijd gekeken.’ ‘Dat weerspiegelt je boeken wel, ja. Steeds dezelfde belangstelling; mensen die niet helemaal in het midden van de stroom staan; jongeren, buitenstaanders, mensen tussen culturen, mensen die zoeken naar hun plaats.’ ‘Dat klopt wel, ja.’

‘Er is iets anders wat wij willen bespreken.’ ‘De gevoelige onderwerpen zeker?’ ‘Ja. Er zullen lezers zijn die zich aangesproken voelen. Er zullen ook mensen zijn die boos worden.’ ‘Dat kan.’ ‘Je lijkt daar niet erg van onder de indruk.’ ‘Ik heb mijn hele leven geschreven zonder toestemming te vragen.’ Peter bladert door het exemplaar. ‘Je klinkt alsof het je niet zoveel uitmaakt.’ ‘Wat?’ ‘Of het wordt uitgegeven.’ ‘Dat valt wel mee.’ ‘Je hebt het naar ons gestuurd.’ ‘Ja.’ ‘Dus ergens wil je het.’

‘Ik zeg jullie eerlijk: ik ben een Groucho Marx, die zegt dat hij geen lid wil worden van een club die hem wenst te verwelkomen. Niettemin zit ik hier. Maar ik heb geen uitgever nodig om te kunnen schrijven,’ voeg ik eraan toe. ‘Dat is iets anders.’ ‘Zeker.’ Hij doet er verder het zwijgen toe, maar ik merk dat hij geïrriteerd is.

‘Je hebt aardig wat gepubliceerd,’ zegt José. ‘Ja.’ ‘Op je site gezet.’ ‘Ja.’ ‘We zagen het.’ ‘Waarom koos je daarvoor?’ ‘Vrijheid.’ ‘Geen redactie?’ ‘Onder andere.’ ‘Niemand die zegt dat iets anders moet?’ ‘Dat is een voordeel.’ ‘Is dat zo?’ ‘Voor mij wel.’ Ze pakt mijn manuscript op. ‘Want als wij hiermee verder zouden gaan, vinden wij er natuurlijk wel iets van.’ ‘Dat neem ik aan. Zeker dingen willen veranderen?’ ‘Ook.’ ‘Schrappen?’ Daar was het. Ik voelde het voordat ik erover nadacht. ‘Dan moeten we het niet doen.’ Het kwam er snel uit. José kijkt mij aan, Peter ook. ‘Dat is duidelijk,’ zegt hij. Ik hoor mezelf. ‘Ik bedoel niet dat er geen komma veranderd mag worden.’ ‘Wat bedoel je dan wel?’ vraagt hij. ‘Het boek moet mijn boek blijven.’ ‘Dat lijkt me vanzelfsprekend,’ beaamt José. Ze bladert. ‘Er zijn stukken waarvan wij ons afvragen of ze korter kunnen.’ ‘Welke?’ Ik wist onmiddellijk welke. ‘Neen.’ Het is eruit voordat ze haar argument heeft gegeven. ‘Neen?’ ‘Moet blijven.’ ‘Waarom?’ Ik verdedig een passage waarvan ze nog niet eens heeft voorgesteld die weg te halen. Ze heeft alleen gezegd dat zij zich afvroeg of het korter kon. ‘Maar,’ ga ik verder, ‘jullie hebben natuurlijk argumenten.’ ‘Die willen wij inderdaad geven.’ José legt uit wat ze bedoelt. Ik luister. Ze heeft geen ongelijk. ‘Ik zou ernaar kunnen kijken.’ ‘Meer vragen we nu ook niet.’ ‘Maar ik beloof niets.’ ‘Dat hoeft ook niet.’ ‘Mooi.’ Ik neem een slok van de koffie. Mijn lichaam zit inmiddels anders op de stoel dan tien minuten geleden. Rechter. Waarom eigenlijk? Het zou toch niets worden. ‘Er is nog iets,’ zegt Peter. ‘Daar gaan we. Zeker M’hmed?’ ‘Ja.’ ‘We vinden hem sterk.’ Ik wacht op de ‘maar’. ‘Soms weten we niet of je hem voldoende ruimte geeft buiten de blik van Michiel.’ ‘Het verhaal wordt grotendeels vanuit Michiel verteld.’ ‘Dus?’ ‘Dat is de vraag. Is de beperking interessant omdat Michiel hem nooit volledig kan kennen, of wordt M’hmed daardoor op sommige momenten te veel wat Michiel in hem ziet?’ Dat is geen domme vraag.

Ik had liever een domme gehad. ‘Daar moet ik echt eens goed over nadenken.’ ‘Mooi.’ ‘Dat betekent niet dat ik het met je eens ben.’ ‘Dat hoeft ook niet.’ ‘Verwacht je strijd?’ oppert José. ‘Neen, een beetje. Ik ken jullie niet. En jullie mij niet.’ ‘We hebben wel veel van je gelezen.’ ‘Dat is gevaarlijk.’ ‘Waarom?’ ‘Dan denk je misschien dat je iemand kent.’ ‘En jij?’ ‘Wat?’ ‘Denk jij dat je ons kent?’ ‘Neen.’ ‘Maar je hebt wel al besloten dat we dingen uit je boek willen halen die jij wilt houden.’ ‘Misschien.’ ‘En dat het waarschijnlijk niets wordt.’ Ik kijk op. ‘Dat heb ik niet gezegd.’ ‘Niet?’ ‘Waarom denk je dat?’ ‘Omdat je op je website een boek aankondigt met als titel *Het zal wel niks worden* en je gedraagt alsof je ieder moment wilt kunnen zeggen dat je het toch niet wilde.’ Stilte. Haar analyse valt mij rauw op mijn dak. ‘Dat is nogal een boude conclusie.’ ‘Daarom stel ik het als mogelijkheid.’ ‘Slim.’ ‘Beroepsdeformatie.’ ‘Je hebt er plezier in.’ ‘Waarin?’ ‘Tegenwerken.’ ‘Ik werk helemaal niet tegen.’ ‘Neen?’ ‘Ik bescherm mijn boek.’ ‘Waartegen?’ Ik kan even niets bedenken. ‘Tegen redacteurs,’ zeg ik uiteindelijk. ‘Daar gaan we weer,’ mompelt Peter. Mijn instinctieve aversie tegen kerels krijgt mij in zijn greep. ‘Ik heb het manuscript toch gestuurd!’ ‘Ja.’ ‘En ik zit hier toch?’ ‘Ja.’ ‘Dan lijkt me duidelijk dat ik belangstelling heb.’ ‘Zeker.’ ‘Mooi.’ Ik leun achterover. Zaak gesloten. Alleen niet in mijn hoofd.

Alsof u ieder moment wilt kunnen zeggen dat u het toch niet wilde.

Ik vind het psychologiserend. Mensen die jou net ontmoeten moeten niet denken dat ze je kunnen doorgronden. We praten verder over het boek; de humor, de toon. Over passages die ze absoluut willen behouden. Peter noemt een scène waarvan ik zelf nooit heb gedacht dat die bijzonder was. ‘Daar zit voor mij het hele boek in,’ zegt hij. ‘Werkelijk?’ ‘Ja.’ ‘Waarom?’

Hij legt het uit en laat me iets in mijn eigen tekst zien wat ik zelf niet zo had ervaren. Dat is interessant. Ik begin vragen te stellen. Waarom die scène? Waarom vinden ze een andere juist te lang? Wat vinden ze van het einde? José schuift haar stoel iets naar voren. Het gesprek verandert. Niet meer zij tegenover mij. Drie mensen rondom een manuscript. Peter zegt: ‘Volgens mij werkt dit niet,’ en wijst een zinsnede aan. ‘Dit stuk lijkt mij te lang.’ Wanneer hij oppert: ‘Hier haak ik af,’ denk ik dat het dus toch waarschijnlijk niets zal worden. Ik moet mij dwingen om de mens achter Peter te zien. Bij mensen in een functie heb ik namelijk de neiging direct afstand te bewaren. Met José voelt het anders. Deze zegt: ‘Ik denk dat we het redactionele deel nu beter kunnen laten rusten.’ ‘We zullen natuurlijk ook over de positionering moeten nadenken,’ gaat José verder. ‘Positionering?’ ‘Ja.’ ‘Dat is een woord waar schrijvers bang van worden.’ ‘Dat hoeft niet.’ ‘Doelgroep?’ ‘Onder andere.’ ‘Daar ben ik ook bang voor.’ ‘Je wilt geen lezers?’ ‘Graag.’ ‘Dat is een doelgroep.’ ‘Nee. Dat zijn lezers.’ Ze lacht. ‘Daar gaan we nog plezier aan beleven.’ Het woord valt me op. Nog. Ik negeer het. ‘We moeten afronden.’ Daar komt het. ‘Ik weet niet of ik de juiste redacteur voor je zou zijn,’ hoor ik Peter zeggen. Onmiddellijk heeft mijn oude houding mij weer in de greep. Prima. Goed gesprek. Interessant. Ik heb het geprobeerd. Niets verloren. Ik sta op. ‘Dank voor jullie tijd en de koffie.’ José kijkt me verbaasd aan. ‘We zijn nog niet klaar.’ ‘O.’ ‘We willen je uitleggen hoe het verder gaat. Wij gaan het intern bespreken.’ ‘O.’ Mensen die ik nooit zal ontmoeten gaan bepalen of *Marokkaans Fruit* een boek wordt. ‘Wanneer hoor ik iets?’ ‘Vrij snel.’ ‘Een week?’ ‘Zoiets. Voor alle duidelijkheid, wij zijn enthousiast.’ ‘Dat begrijp ik.’ ‘Anders hadden we je niet uitgenodigd.’ ‘Dat dacht ik al.’ ‘Er moeten meer mensen naar kijken,’ zegt José. ‘We moeten weten of we redactioneel dezelfde kant op kunnen.’ ‘Schrappen?’ Ze glimlacht. ‘Daar ben je nog steeds.’

‘Ik ben op leeftijd. Sommige dingen gaan langzaam.’ ‘We gaan niet schrappen omdat wij graag schrappen.’ ‘Dat stelt me gerust.’ ‘Je hoeft niets te accepteren omdat wij een uitgever zijn.’ Dat hoeft ze mij niet te vertellen. Mijn hele leven heb ik de vloer aangeveegd met autoriteiten. Ze staat op. ‘Fijn dat je gekomen bent.’ ‘Ik vond het een goed gesprek.’ Dat meende ik.

Op donderdag denk ik: ‘Zie je wel.’ Vrijdag komt er ook niets. Het zal wel niks worden. De zin werkt weer beter. Prettig. Dan is alles weer zoals daarvoor. Ik heb het geprobeerd. Dat was toch het doel geweest?

Maandagochtend gaat de telefoon. Atlas Contact. Ik kijk naar het scherm. Laat hem twee keer overgaan. Drie keer. Alsof het verschil maakt. ‘Met Carolus.’ José. ‘Goedemorgen.’ ‘Goedemorgen.’ ‘Komt het gelegen?’ ‘Ja hoor.’ ‘We hebben vrijdag intern over *Marokkaans Fruit* gesproken.’ ‘O.’ ‘We willen graag met je verder.’ Ik zeg niets. ‘Carolus?’ ‘Ja.’ ‘Hoor je me?’ ‘Ja.’ ‘We willen het boek graag uitgeven.’ Daar was het. De zin die ik niet verwachtte. Of waarvan ik mezelf had verteld dat ik hem niet verwachtte. ‘O.’ Ze lacht. ‘Dat is een interessante reactie.’ ‘Wat moet ik zeggen?’ ‘Je mag ook blij zijn.’ ‘Dat ben ik.’ Ineens merk ik dat het waar is. Niet een beetje. Niet intellectueel tevreden omdat een gerenommeerde uitgever mijn manuscript kennelijk goed genoeg vindt. Blij. Belachelijk blij, kinderlijk bijna. ‘Er zijn natuurlijk nog dingen te bespreken,’ zegt ze. ‘Schrappen?’ Ze begint te lachen. ‘Ja, Carolus. Misschien zelfs schrappen.’ ‘Dan gaat het niet door.’ ‘Dat zien we dan wel.’ ‘Wanneer?’ ‘We sturen je eerst een voorstel. Daarna maken we een afspraak, ook om te bespreken wie jouw redacteur wordt. Als je daar geen bezwaar tegen hebt?’ ‘Nee, dat is oké.’ ‘Goed.’ ‘En nog gefeliciteerd.’ ‘Dank je.’

Een paar minuten eerder had ik nog uitstekend kunnen uitleggen waarom het helemaal niet erg zou zijn als ze neen zeiden. Ik sta op, loop naar de keuken, zet thee. ‘Geen behoefte aan.’ Wat een lul! Atlas Contact gaat *Marokkaans Fruit* uitgeven. Ik zeg het hardop. Gewoon om te horen hoe het klinkt.

Hoofdstuk 2 – De wijk weet het

De snelheid waarmee ik een manuscript op mijn site zet, is die van een hoge snelheidstrein. Bij de gedrukte versie gaat er een half jaar overheen. Maar het is verschenen. Er verandert niks in mijn leven. Het doet mij denken aan jaren geleden bij *De kunst van het lucide dromen: All Quiet on the Western Front*. Nu is er echter een lovend artikel over *Marokkaans Fruit* in het Algemeen Dagblad verschenen.

De terreur begint. Het eerste telefoontje komt van een zekere Dick Vermaas. Aanvankelijk denk ik aan telefonische verkoop. ‘Waarover gaat het?’ Hij blijkt van een tijdschrift waarvan ik nog nooit gehoord heb, wil mij spreken over *Marokkaans Fruit*. ‘Hoe weet u van dat boek af?’ ‘Uw uitgever heeft een persbericht gestuurd.’ Uitgever. Dat woord blijft vreemd klinken. Alsof iemand anders ineens een sleutel heeft gekregen van een huis waarin ik zelf al jaren woon. De ringtone ‘Sju hada’ van Said el Maghrabi kondigt meer verzoeken aan. Gelukkig kunnen er twee simkaarten in de smartphone. Het openbare nummer zet ik op inactief. Inmiddels komen er ook via de mail berichten binnen. Met als inhoud dat ze iets van mij willen. Afgewimpeld worden ze, stuk voor stuk. José is nijdig dat ik mij afzijdig houd. Ze wist toch wat voor vlees ze in de kuip had!

Voorheen was ik niemand iets verschuldigd. Ik kon opstaan wanneer ik wilde, schrijven wanneer ik wilde. Uren nadenken zonder dat iemand vroeg wat ik ergens van vond. Nu word ik geacht te reageren. Inmiddels kennen velen uit de wijk mij. Dat is het ergste! Niet de media, de uitgever en wat al niet meer. De wijk! Ik voel mij niet meer anoniem. Bij Albert Heijn word ik door een onbekende aangesproken. ‘Carolus den Blanken, niet? Ik herken u van de foto op uw boek. Ik heb het gelezen en vond het prachtig.’ ‘Nou, dank u wel voor uw vleende woorden.’ Hij pakt zijn winkelwagentje steviger beet.

‘Ik wil slechts zeggen dat ik het fantastisch vind u eens persoonlijk te mogen ontmoeten.’ ‘Dat is aardig van u.’ ‘Maar ik laat u verder met rust. U zult wel een hoop te doen hebben. Nog een fijne dag.’ ‘U ook.’ Ik kan dus tegenwoordig niet eens meer rustig boodschappen doen zonder mijzelf tegen te komen. Het gebeuren bevalt mij minder goed dan verwacht. Ook al die lofbetuigingen. ‘Ik hoorde het!’ ‘Gefeliciteerd!’ ‘Waarmee?’ ‘Nou, met je succes natuurlijk.’ Succes. Nog zo'n woord. Alsof een mens eerst onzichtbaar was en daarna plotseling zichtbaar werd.

Een buurvrouw belt aan. ‘Ik wist altijd al dat u iets bijzonders had.’ Ik kijk haar aan en denk aan de afgelopen jaren. ‘Vind ik erg aardig van u,’ zeg ik beleefd. In mijn boeken kan ik misschien onbeschoft overkomen, maar ik heb wel geleerd sociaal te doen; clowns schijnen goed toneel te kunnen spelen. Ergens moet ik van binnen lachen. De man die jarenlang schreef over mensen die niet gezien werden, wordt nu zelf gezien. Niet veel later staat een jonge vrouw met een notitieblok voor de deur. ‘Ik hoop dat ik niet ongelegen kom.’ Dat is een zin die mensen zeggen vlak voordat ze iets willen. ‘Waarvoor komt u?’ ‘Voor een interview, over uw levensverhaal.’ ‘Daar gaan we weer,’ denk ik. ‘Mijn levensverhaal?’ ‘Ja.’ Ik glimlach beleefd. ‘Nou, ik ga het u in ieder geval niet uit de doeken doen. Prettige dag nog.’ Een man die ik al geruime tijd ken, en met wie ik af en toe een sociaal praatje maak, wil mij spreken. Ik vraag mij af wat hij komt doen. ‘Kom binnen.’ ‘Gezellig hier. Mooie banken. Marokkaans?’ ‘Ja, met de hand gemaakt.’ Hij gaat zitten. Ik wacht. ‘Je bent nogal in het nieuws geweest.’ ‘Met mijn boek?’ ‘Ja.’ ‘Ik heb het zelf niet gelezen.’ ‘Dat scheelt weer een gesprek.’ Hij lacht, maar niet echt. ‘Mijn vrouw had het er laatst over.’ ‘O ja?’ ‘Ze vindt het nogal wat.’ Hij zwijgt. Ik denk: ‘Wat vindt je vrouw dan?’

‘Hoe gaat het eigenlijk met je?’ gaat hij na enige tijd verder. ‘Goed,’ antwoord ik. ‘Met jou?’ ‘Redelijk.’ ‘Lukt het schrijven nog?’ ‘Ook.’ Weer stilte. ‘Je zult nu wel een stuk meer verdienen.’ ‘Hoezo?’ ‘Nou, met dat boek van je. Je hebt natuurlijk ook nog die anderen. Gaan ze die ook uitgeven?’ ‘Geen idee. Ik heb daarover niets gehoord.’ Hij wrijft met zijn handen over zijn knieën. ‘Carolus... ik wil je iets vragen. Ik zit een beetje krap bij kas en ik vraag mij af of jij mij zou kunnen helpen. Ik heb een paar dingen verkeerd aangepakt.’ ‘Dat kan.’ ‘De ene rekening na de andere.’ ‘Dat is vervelend.’ ‘Ik dacht daarom... jij verdient tegenwoordig toch behoorlijk?’ ‘Dat valt knap tegen.’ ‘Maar zou je wat kunnen missen?’ ‘Sorry, neen, helaas.’ Hij kijkt teleurgesteld. ‘Ik dacht dat jij daar niet moeilijk over zou doen.’ ‘Dat doe ik ook niet.’ ‘Je hebt het geld toch?’ ‘Dat weet je helemaal niet.’ Hij haalt zijn schouders op. ‘Nou ja. Ik heb het gevraagd. Dan ga ik maar eens.’

Voor het eerst heb ik mij laten verleiden tot een publiek optreden in de plaatselijke boekhandel. De gespreksleidster vraagt of ik begrijp dat Marokkaanse Nederlanders zich gekwetst kunnen voelen. ‘Natuurlijk.’ ‘Wat doet dat met u?’ ‘Dat hangt ervan af waardoor ze gekwetst zijn.’ ‘Is gekwetst zijn niet voldoende?’ ‘Voor een gevoel wel. Niet voor een argument.’ De volgende ochtend staat die zin als kop in de krant. José bericht slechts: ‘Zucht.’

Ik zit alleen aan tafel. Zoals altijd. Alleen voelt het de laatste tijd anders. Ik kijk op mijn telefoon. Weer drie berichten: twee uitnodigingen, en een verzoek om een lezing. Ik schakel het apparaat uit. Ik moet toegeven dat een deel van mij die aandacht prettig vindt. Dat is nog het meest verontrustend.

Hoofdstuk 3 – De uitnodiging

Ik zit weer eens achter mijn computer, ben bezig een antwoord te schrijven aan een vrouw uit Groningen die *Marokkaans Fruit* heeft gelezen. Ze vertelt dat haar zoon homoseksueel is en jarenlang nauwelijks met haar heeft gesproken. Door mijn boek begrijpt ze hem niet beter, maar ziet ze wel dat begrijpen misschien niet altijd noodzakelijk is. Dat vind ik een mooi compliment. Ik weet alleen niet wat ik erop moet antwoorden. ‘Dank u wel’ lijkt mij nogal mager. Maar om een beschouwing over moeders en homoseksuele zonen heeft ze niet gevraagd. Na een paar minuten schrijf ik dat haar bericht mij raakt en dat ik hoop dat het contact met haar zoon de goede kant uitgaat.

Er komt een mail binnen. Ik denk eerst aan een nieuwsbrief. Tegenwoordig krijg ik voortdurend berichten waarvan ik niet weet hoe de afzender aan mijn adres is gekomen. Nou ja, eigenlijk weet ik dat wel, want sinds mijn data bij mijn telefoonprovider zijn gehackt word ik overspoeld met meuk. Het blijkt geen nieuwsbrief. Het is de VPRO. Of ik hen zo snel mogelijk wil terugbellen. Ik denk: ‘Wat nou weer?’ Ik kan het niet laten. Blijkt dat ze op korte termijn een vervanger zoeken voor het programma *Zomergasten*. Een genodigde blijkt te zijn overleden. Of ik niet gehoord had dat... Neen, dat heb ik niet. Nu hebben ze het op mij gemunt. ‘We zouden u graag in de uitzending hebben.’ ‘Ja, als tweede keus,’ denk ik. ‘Waarom?’ ‘Vanwege *Marokkaans Fruit*. We willen het ook hebben over uw andere werk,’ zegt ze. ‘We hebben uw website bekeken.’ ‘Dan zijn jullie voorlopig nog niet klaar.’ ‘Ja, daar staat nogal wat.’ ‘Ouderdom heeft voordelen.’ ‘Zoals?’ ‘Je hebt tijd gehad om veel papier vuil te maken.’ ‘U hebt het niet allemaal op papier uitgegeven.’ ‘Neen.’ ‘Daar willen we het ook over hebben.’ ‘En over *De stilte van de jaren*.’ Nu word ik nieuwsgierig.

‘Heeft u dat gelezen?’ ‘Niet alleen ik.’ Ik zeg dat ik hun uitnodiging even laat bezinken, en later op de dag met een reactie kom. Mijn eerste gedachte is dat ik geen zin heb. Mijn tweede: ‘Natuurlijk ga ik.’

Ik grijp de telefoon, José. ‘De VPRO heeft gebeld.’ ‘Dat weet ik.’ ‘Waarom heb je dan geen contact met mij opgenomen?’ ‘Omdat ze jou willen hebben, niet mij.’ ‘Had toch gekund.’ ‘Ga je?’ ‘Weet ik nog niet.’ ‘Je gaat.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat er veel mensen kijken, en jij te beroerd bent om publiciteit te genereren.’ ‘Dat gaat toch ook niet meer op mijn leeftijd. Dat gereis enzovoort.’ ‘Debiteer dat maar aan je lezers, Carolus. Je krijgt vanavond de kans om je ego op te krikken. Voor ons is publiciteit belangrijk.’ ‘Gaan de zaken bij jullie dan zo slecht?’ grap ik. Dat moet ik toch echt afleren. José reageert niet. Ze heeft trouwens een punt. ‘Ze zullen het ook wel gaan hebben over de ophef. Er verschijnen polariserende stukken.’ ‘Wat schrijven ze dan?’ Het blijft even stil. ‘Carolus, kijk jij nooit op sociale media?’ ‘Ben er niet op geabonneerd.’ ‘Misschien moet je dat vooral zo houden.’ Dat stelt mij niet gerust. Maar ik ben niet achterlijk. Natuurlijk heb ik wat voorbij zien komen... een ingezonden stukje door ene Karel Knetter:

Geachte redactie,

ik ken die Den Blanken niet persoonlijk, maar ik vind hem schromelijk overschat.

Iedereen heeft recht op zijn mening, vind ik. José vertelt dat er discussies gevoerd worden over de twee hoofdpersonen, homoseksualiteit, islam, leeftijd en cultuur. Anderen blijken op X helemaal los te gaan en mij op felle toon van racisme te betichten. ‘Hebben die mensen hetzelfde boek gelezen?’ zeg ik. ‘Waarschijnlijk.’ ‘Schreef ik blijkbaar meerdere boeken tegelijk.’ Ze lacht. ‘Bel *Zomergasten!*’

Ik kan niet nalaten op X te kijken wat er zoal wordt beweerd. Ik schrik ervan. Ik zoek de artikelen op waarover José sprak. ‘Racist.’ Ik lees dat woord opnieuw: ‘Racist.’ De vele Marokkanen die ik ontmoet heb, zullen het met de stelling niet eens zijn, denk ik. De schrijver vindt dat ik M’hmed reduceer tot een stereotiep: arm, afhankelijk, seksueel beschikbaar, gevangen tussen religie en verlangen. Michiel beschikt volgens hem over geld, vrijheid en vooral de macht om het verhaal te bepalen. Het verschil tussen iemand kopen en helpen schijnt de auteur niet in de gaten te hebben. Het andere opiniestuk claimt ongeveer het tegenovergestelde. Daar is het boek juist een genadeloze afrekening met de Nederlandse neiging om Marokkaanse jongeren uitsluitend als slachtoffers van hun cultuur te zien. Waar dit in mijn boek te lezen valt is mij een raadsel. Ik stuur beide stukken naar José. ‘Kunnen ze dit onderling regelen?’ ‘Ze antwoordt: ‘Nee. En jij gaat je er niet mee bemoeien.’ ‘Ik kan toch moeilijk mijn mond houden?’ ‘Dat kun je uitstekend.’ ‘Dat weet je niet.’ ‘Ik ken je inmiddels.’ Ik hang op. Niet boos. Wel geïrriteerd. Dat is iets anders, houd ik mezelf voor.

Een uur later heb ik drie reacties geschreven en weer verwijderd. De vierde stuur ik José. Ze reageert onmiddellijk. ‘Nee.’ ‘Je hebt het niet eens goed kunnen lezen.’ ‘Jawel.’ ‘Zo snel?’ ‘De eerste zin was voldoende.’ ‘Wat was daar mis mee?’ ‘Je begint met: ‘Voor mensen die een boek kunnen lezen.’ ‘Dat lijkt me een redelijke doelgroep.’ Ze begint te lachen. ‘Jij stuurt niets.’ ‘Censuur!’ ‘Contractueel verstand.’ ‘Dat staat niet in mijn contract.’ ‘Carolus!’ ‘Goed. Nog gefeliciteerd trouwens met je verjaardag. Zestig geloof ik?’ ‘Ha, ha. Grapjas. Dat vraag je dames niet, Carolus. Maar toch bedankt dat je het onthouden hebt.’ Ik stuur niets. Niet dat de discussie daardoor ophoudt. Ik bel de VPRO terug en krijg een redacteur die Nisa heet aan de lijn. Aan haar stem schat ik de dame ergens in de dertig. Ze heeft het boek gelezen. Dat merk ik onmiddellijk. Ze begint niet over ‘de problematiek’, maar over een scène halverwege het boek. Dat vind ik prettig. ‘Wat willen jullie precies?’

‘We willen het hebben over u, uw boeken, uw band met Marokko. Waarom heeft u in *Marokkaans Fruit* die twee jongens centraal gezet?’ ‘Omdat het boek over hen gaat.’ Even stilte. ‘Ja.’ ‘Dat klinkt flauw, maar zo is het.’ ‘U heeft ze verzonnen.’ ‘Natuurlijk.’ ‘U komt al heel lang in Marokko.’ ‘Ruim vijfendertig jaar.’ ‘Dus er zit veel werkelijkheid in uw boeken?’ ‘Er zit realiteit in ieder boek. Ook als het verzonnen is. U moet goed in de gaten houden dat de auteur en hoofdpersoon niet samenvallen.’ Ik hoor haar typen. ‘Schrijf je dit nu op?’ ‘Ja.’ ‘Dan moet ik gaan oppassen.’ ‘Waarom?’ ‘Straks hoor ik mezelf in de uitzending terug.’ Ze lacht. Er dienen vervolggelassen plaats te vinden, allemaal op korte termijn. Aan het einde vraagt ze of er onderwerpen zijn waarover ik beslist niet wil praten. ‘Mijn pincode.’ ‘Verder niets?’ Ik denk na. ‘Neen. Als ik iets niet wil beantwoorden, zeg ik het wel.’ ‘Prima.’

Nadat ik ophang, loop ik naar de keuken en zet thee. Ik merk dat ik blij ben. Dat ergert me. Alsof ik zestien ben en iemand mij heeft gevraagd mee naar een feest te gaan waarvan ik beweert dat ik er helemaal niet naartoe wil. Ik vertel mezelf dat het alleen publiciteit is. Ik kan toch wel wat terugdoen voor mijn uitgever? Per slot van rekening hebben ze met mij een risico genomen. Dat is waar. Ik vertel mezelf dat het mij verder niets doet. Dat is minder waar.

De volgende dag belt mijn zus. ‘Waarom heb je niet gezegd dat je op de televisie komt?’ ‘Wie zegt dat?’ ‘Dat staat op het internet.’ ‘Dan zal het wel waar zijn.’ ‘*Zomergasten!!!*’ ‘Ja.’ ‘Trek alsjeblieft geen overhemd met ruitjes aan.’ ‘Wat is er toch met ruitjes?’ ‘Dat gaat op televisie dansen.’ ‘Hoe weet jij dat?’ ‘Dat weet iedereen.’ ‘Ik niet en ik trek aan wat ik wil.’

Ofschoon het nog niet zover is, inspecteer ik mijn klerenkast. Niets om aan te trekken. Dat is onzin. Er hangt en ligt zat. Alleen niet ter gelegenheid van honderdduizenden kijkers. Ik pak mijn enige colbert. Te begrafenisachtig. Dit shirt wellicht? Daarin zie ik eruit alsof ik op het punt sta de hond uit te laten. Ik heb geen hond, wil er ook geen. Ook geen kat. Ik heb er al eentje van de achterburen die elke avond tijdens het koken bij de keukendeur bedelt.

Ik vermoed dat een redacteur dit wil schrappen: 'Daar ga je weer, Carolus, met dat uitweiden.' Kan ik er wat aan doen dat mijn brein zo associatief is? Zou ik mijn witte Marokkaanse badhieha aantrekken? Past bij het onderwerp, zit ook lekker luchtig. Onder cameralampen kan het bloedheet zijn, heb ik begrepen. Nou ja, ik zie wel.

Hoofdstuk 4 - Youssef

Zondag om half zeven stopt een taxi voor de deur. Ik sta al klaar. ‘Meneer den Blanken?’ ‘Dat hangt ervan af wie u bent.’ De chauffeur, een veertiger, kijkt mij even aan. ‘Taxi.’ ‘Dan wel.’ Mijn zenuwen beginnen zich in flauwe opmerkingen te uiten. In de auto zegt hij: ‘Mediapark Hilversum toch?’ ‘Een professional,’ denk ik en bevestig het: ‘Ja, VPRO.’ Via zijn achteruitkijkspiegel werpt hij een blik. ‘U lijkt een beetje zenuwachtig. Ik ben een goede chauffeur.’ ‘Dat neem ik zonder meer aan. Mag ik vragen hoe je heet?’ ‘Youssef.’

‘Ik ben Carolus, aangenaam. Neen, ik word voor het programma *Zomergasten* verwacht. Vandaar.’ ‘Toe maar... *Zomergasten* ...!’ ‘Ken je het programma?’ ‘Nee. Waarom vragen ze u? Bent u politicus?’ ‘Gelukkig niet.’ ‘Politici praten te veel.’ We waren het meteen eens. ‘Wat heeft u gedaan?’ ‘Niks waarvoor ik veroordeeld ben. Maar zeg maar gewoon ‘je’ hoor.’ ‘Oké. Ben je een of andere deskundige?’ ‘Waarvan?’ ‘Weet ik niet. Daarom vraag ik het.’ ‘Ik schreef een boek.’ ‘Aha. Hoe heet het?’ ‘*Marokkaans Fruit*.’ ‘Grappige titel.’ Na enige tijd: ‘Bekend?’ ‘Het boek een beetje, ik nauwelijks.’ ‘Dat zal dan na vanavond wel veranderen.’ ‘Dat valt te bezien.’ Ik vraag mij af hoeveel mensen er werkelijk naar zo'n uitzending kijken. José heeft een getal genoemd, maar bij twintig houdt mijn voorstellingsvermogen ongeveer op. De telefoon trilt. Zuslief. ‘Ben je er al?’ ‘Neen, taxi rijdt al drie dagen rondjes.’ ‘Doe normaal! En kijk uit bij die presentatrice, het is een terriër. Jij maakt altijd grapjes als je geen antwoord wilt geven, maar daar kom je bij haar niet mee weg.’

De eerste keer dat ik iets gepubliceerd had... geen televisie, geen interviews, geen recensenten die mij vroegen wat mijn boek betekende. Gewoon mijn naam, gedrukt op papier. Nu rijdt ik in een taxi naar een televisiestudio omdat mensen mij willen bespreken. Ik ben trots. Daar is niets mis mee, besluit ik. Onmiddellijk bedenk ik dat mensen die zichzelf vertellen dat... Laat maar!

‘Youssef... waar heb jij je wortels liggen?’ ‘Bij vrouw in keuken.’ ‘Grappenmaker. Effe serieus.’ ‘Marokko.’ ‘Dat dacht ik al. Waar?’ ‘Al Hoceima.’ ‘Dat ken ik.’ Hij draait zijn hoofd half om. ‘Youssef. Let op de weg!’ ‘Hoe kwam jij daar terecht? Toeristen gaan toch naar Marakesh en Agadir?’ ‘Daar gaan we.’ ‘Wat?’ ‘Het examen.’ ‘Welk examen?’ ‘Zodra je tegen een Marokkaan zegt dat je in Marokko bent geweest, moet je bewijzen dat je niet slechts vijf dagen in een hotel in Marakkesh hebt gezeten.’ ‘Hoe lang?’ ‘Dat is een heel verhaal, maar ik kom er al ruim vijfendertig jaar. Ik schreef er twee boeken over.’ ‘Vijfendertig jaar?’ ‘Niet achter elkaar.’ ‘Wat doe jij daar?’ ‘Mensen lastigvallen.’ Hij lacht. ‘Dat geloof ik meteen. Spreek je Arabisch?’ ‘Niet genoeg om hele gesprekken te voeren, maar voor de dagelijkse beslommeringen kan ik ermee uit de voeten.’ ‘Zeg eens iets.’ ‘Neen.’ ‘Waarom niet?’ ‘Dan ga jij lachen.’ ‘Natuurlijk.’ ‘Daarom.’ Hij zegt iets. Ik versta de helft. ‘Je praat te snel.’ ‘Dus je Arabisch is niet al te best?’ ‘Ik zei toch, een beetje.’ ‘Na vijfendertig jaar?’ ‘Ja, en ik spreek goed Frans, dus ik red mij prima. Ik had andere bezigheden.’ ‘Welke?’ ‘Dat gaat *Zomergasten* proberen uit te zoeken.’ ‘Dat boek van je, *Marokkaans Fruit*. Waarover?’ ‘Twee jongens.’ ‘Vrienden?’ ‘Méér dan dat.’ ‘Marokkaanse jongens?’ ‘Eén Nederlander, één Marokkaan.’ ‘Homo?’ ‘Ja.’ Hij fluit zachtjes. ‘Dan krijg je problemen.’ ‘Waarom?’ ‘Marokkanen.’ ‘Jij bent Marokkaan.’ ‘Daarom weet ik het. Moeilijk.’ ‘Voor wie?’ ‘Marokkanen.’ ‘Nederlanders niet?’ ‘Ook. Nederlanders praten alsof het niet moeilijk is.’ ‘En Marokkanen?’ ‘Praten alsof niet bestaat.’ ‘Heb jij er problemen mee?’ ‘Met jou niet.’ ‘Dat vroeg ik niet.’ ‘Je bent echt lastig.’ ‘Dat heb ik eerder gehoord.’ ‘Ben je homo?’ ‘Dat gaat snel.’ Hij haalt zijn schouders op. ‘Jij zegt Marokko, boek, jongens. Ik vraag.’ ‘Ja, ik ben homo.’ ‘Oké. Mijn broer zou zeggen: ‘haraam’, moeder ook. Maar wat moet ik? Als mijn zoon homo, blijft mijn zoon.’ ‘Heb je een zoon?’ ‘Twee.’ ‘Zijn ze homo?’ ‘Niet dat ik weet.’ ‘Dan is het gemakkelijk praten.’ ‘Dat is waar.’

‘Die Marokkaanse jongen in je boek,’ vraagt hij. ‘Zijn familie weet?’ ‘Lees het maar.’ ‘Moet ik het kopen?’ ‘Ja. Ik heb tegenwoordig een uitgever.’ ‘Aaah, nu begrijp ik het. Reclame.’ ‘Knap?’ ‘Wie?’ ‘Die Nederlandse jongen. Boek over homo's, belangrijke vraag.’ ‘Ja, mooie jongen.’ ‘De Marokkaan?’ ‘Ook.’ ‘Dan boek goed.’

De taxi rijdt het Mediapark op. ‘Hoe laat klaar?’ ‘Geen idee.’ ‘Ik wacht niet.’ ‘Daar rekende ik ook niet op.’ Youssef geeft mij een hand. ‘Succes.’ ‘Dank je.’ ‘Niet te veel praten.’ ‘Je zei net dat politici dat deden.’ ‘Op televisie wordt iedereen politicus.’ Ik kijk hem aan. ‘Dat is de eerste verstandige waarschuwing van vanavond.’ ‘Nog steeds zenuwachtig?’ ‘Ja.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat ik niet weet wat ze gaan vragen.’ ‘Zeg gewoon wat jij denkt.’ ‘Dat heeft me vaker in moeilijkheden gebracht.’ ‘Dan hebben ze goede televisie.’ Hij steekt zijn hand uit. ‘Beselema.’ ‘Beselema.’

Een jonge vrouw wacht mij op. ‘Meneer den Blanken, niet?’ ‘Ja.’ ‘Welkom. Ik ben Sophie.’ Ze geeft mij een hand en ook een pasje dat ik om de hals moet hangen. ‘Goede reis gehad?’ ‘Ik hoefde alleen maar te zitten.’ Ze kijkt mij eventjes aan. ‘Wilt u mij volgen?’ Ze loopt snel. Iedereen daar. Dat valt mij op. Alsof het gebouw ieder moment ontruimd moet worden, maar niemand het de gasten wil vertellen. We gaan door twee deuren en een lange gang in. Mensen komen ons tegemoet, vrijwel allemaal met telefoons in hun hand. Een man botst tegen mij op, de presentator van ‘De slimste mens’. Ik herken hem, hij mij natuurlijk niet. Een gezonde verhouding. In een wachtruimte staan banken, een tafel waarop tijdschriften en een koffieautomaat. ‘Wilt u iets drinken?’ ‘Koffie.’ ‘Melk? Suiker?’ ‘Ja, graag.’ Ze komt even later terug met koffie in een kartonnen bekertje. Ik proef. Niet lekker.

Aan de andere kant van de ruimte zit een vrouw die later in de uitzending van Nieuwsuur iets over het stikstofbeleid moet vertellen. Naast haar een man met een map vol papieren. Ze praten zacht met elkaar. Een man komt binnen. ‘Meneer den Blanken?’ ‘Jorg, eindredactie. Fijn dat u er bent.’ In zijn kantoor volgt opnieuw een gesprek. Korter dan bij de intake. Hij wil vooral weten of er dingen zijn die tijdens het voorgesprek verkeerd begrepen zijn. ‘Waarschijnlijk wel.’ Hij kijkt op. ‘Wat?’ ‘Dat weet ik pas als ik ze hoor.’ Ik moet oppassen. Niet iedereen weet onmiddellijk wat ze met mijn antwoorden moeten. ‘We willen in ieder geval niet dat het een debat wordt over de islam.’ ‘Daar ben ik blij om.’

Janine Abbring komt binnen, stelt zich voor, zet zich naast Jorg. Ze heeft een exemplaar van *Marokkaans Fruit* bij zich. Ze bladert. Ik constateer dat erin geschreven is. ‘U heeft notities gemaakt?’ Vooraf had ik al besloten niet te tutoyeren. Afstand bewaren bij die terriër. ‘Met potlood.’ ‘Dan vergeef ik het u.’ Ze zegt: ‘Ik wil de uitzending beginnen bij iets anders dan het boek.’ ‘Waarbij?’ ‘Bij u. Vooral bij de vraag waarom u dit nu doet.’ ‘Wat?’ ‘Een grote uitgever. U bent niet bepaald een debutant.’ ‘Dat laatste klopt.’ ‘U hebt tientallen jaren geschreven en dan gebeurt dit ineens.’ ‘Niet ineens.’ ‘Daarom wil ik het bespreken.’ ‘Prima.’ ‘Waarschijnlijk ga ik ook in op *De stilte van de jaren*.’ Ik kijk haar aan. ‘Hoe weet u daarvan?’ ‘Omdat ik mijn werk doe.’ Als je iets doet, doe het dan goed, is mijn motto ook. ‘U bent soms tamelijk hard in uw kritiek.’ ‘Ik zeg gewoon wat ik vind. Maar in persoonlijke contacten staat de mens voor mij centraal.’ ‘Dat is helder.’ ‘Mooi. Dan hoef ik het straks niet meer te zeggen.’ ‘Waarschijnlijk wel.’

Een vrouw haalt mij op voor de grime. ‘Moet dat?’ ‘Ja.’ ‘Waarom?’ ‘Anders glimt u.’ ‘Ik glans van nature.’ ‘Onder de lampen iets te veel.’ Voor een spiegel staan tientallen potjes, kwasten en flesjes. Ik word in een stoel gezet en krijg een doek over mijn overhemd.

Ze bekijkt mijn gezicht alsof ze een muur inspecteert voordat ze gaat schilderen. ‘U heeft een goede huid.’ Ik denk: ‘dat zegt ze natuurlijk tegen iedereen.’ ‘Voor mijn leeftijd, bedoelt u.’ Ze lacht: ‘Dat zei ik niet.’ ‘U dacht het.’ ‘Ogen dicht.’ Voorhoofd, neus en wangen worden gepoederd. Ik denk aan mijn moeder. Die zou dit fantastisch hebben gevonden. Haar zoon op televisie! Dat had iets van maatschappelijk geslaagd zijn, wat mij tijdens haar leven volgens haar niet gelukt was. Mijn rug recht gehouden hebben heeft dan toch vruchten afgeworpen. ‘Klaar,’ zegt de vrouw. ‘Zie ik er nu jonger uit?’ ‘Twintig jaar eraf!’ Ik kijk in de spiegel. ‘Had u er niet veertig van kunnen maken?’ Ze lacht.

Ze hebben een nieuwe kop koffie voor mij gehaald. Ook slecht. Ik drink hem toch. Mijn telefoon trilt. José. ‘Succes. Gewoon jezelf blijven.’ Wat moet ik anders? Vijf minuten later word ik naar de studio gebracht. Daar verandert er iets. Aan de andere kant van de tafel zit Janine Abbring. ‘Fijn dat u er bent.’ Mijn boek ligt op tafel. ‘Nog anderhalve minuut,’ zegt iemand. Ze raadpleegt haar papieren, kijkt naar mij. ‘Zenuwachtig?’ ‘Een beetje.’ ‘Dat hoeft niet, we praten gewoon.’ ‘Met drie camera’s erbij?’ ‘Die moet u vergeten.’ Op een monitor zie ik een oude man. Ik kijk achterom of er iemand staat. Niemand. Het rode licht flitst aan. Abbrings mimiek verandert. Niet veel. Genoeg om het te zien.

Hoofdstuk 5 – Baas of ben je klein?

Buiten staat de taxi. Ik loop erop af. Het portier gaat open. ‘Kijk eens aan. Youssef! Heb jij hier al die tijd toch staan wachten?’ ‘Andere ritten.’ Ik geef hem een hand, stap in. ‘Ik heb stukje gezien op telefoon. Die vraagvrouw moeilijk.’ ‘Dat is haar werk.’ ‘Ze zegt: Michiel racist.’ ‘Ze vroeg het.’ ‘Jij zegt soms Michiel racist.’ ‘Ja?’ ‘Slim.’ ‘Waarom?’ ‘Dan kan niemand meer iets zeggen.’ ‘Zo werkt dat niet.’ ‘Mijn vrouw heeft het programma helemaal gezien. Ze zegt, jij praat veel.’ ‘Heb ik geleerd in Marokko.’ Hij lacht. ‘Je bent een slang.’ ‘Ja, bijtgraag. Wat vond jij trouwens?’ ‘Goed.’ ‘Is dat alles?’ ‘Wat wil je? Een kusje?’ ‘Nee.’ ‘Mooi.’

Er wordt gezwegen. Door mijn hoofd maalt het gebeuren van vanavond. Opeens zegt Youssef: ‘Dat van niet kunnen.’ ‘Wat?’ ‘Uitgever. Jij zegt misschien niet kunnen.’ ‘Ja?’ ‘Dat begrijp ik.’ Dat heb ik niet verwacht. ‘Waarom?’ Hij haalt zijn schouders op. ‘Toen ik naar Nederland kwam, zei ik altijd: ik wil geen Nederlands leren.’ ‘Je spreekt het anders behoorlijk.’ ‘Nu. Toen niet.’ ‘Waarom wilde je niet?’ ‘Kon ik niet.’ Ik geef geen commentaar. ‘Als jij zegt: ik wil niet, ben jij baas,’ gaat hij verder. ‘Als jij zegt: ik kan niet, ben jij klein.’ Ik kijk naar zijn achterhoofd. ‘Verdomme.’ ‘Wat?’ ‘Dat had je vóór *Zomergasten* moeten zeggen.’ ‘Dan had je mij moeten betalen.’ ‘Sorry, nu krijg je niets.’ ‘Typisch Nederlander.’ ‘Jij weer Marokkaan.’ ‘Altijd.’ Hij zet me voor mijn huis af. ‘Boek. Ik heb jou twee keer gereden.’ ‘Daar word je voor betaald.’ ‘Marokkanen geven cadeaus.’ ‘Nederlanders niet,’ ginnegap ik. Hij lacht. ‘Ik wacht wel tot de film uitkomt.’ ‘Welke film? Nou, geef je adres maar.’ ‘Met naam erin: Voor Youssef en Samira.’ ‘Wie is Samira?’ ‘Mijn vrouw.’ Ik stap uit. We schudden elkaar weer de hand. ‘Homo,’ blèrt hij lachend, als hij wegrijdt. Binnen zet ik thee. De zin van Youssef blijft hangen:

Als je zegt: ik wil niet, ben je de baas.

Als je zegt: ik kan niet, ben je klein.

Mijn zus bericht: 'Je zat er in het begin stijfjes bij. Weet je inmiddels waarom je het niet eerder deed?' Ik kijk een tijdje naar de vraag, antwoord: 'Een beetje.' Was er sprake geweest van een openhartig gesprek? Iets weglaten kan anderen een vals beeld geven.

Hoofdstuk 6 – Terugkijken

‘We gaan het niet helemaal bekijken hoor! Maar ik heb wel wat opmerkingen bij enkele fragmenten. Ik stream je de volledige opname wel, als je dat wilt.’ ‘Graag.’ Zus drukt op ‘play’.

‘Hij schrijft al tientallen jaren, maar tot voor kort kende vrijwel niemand hem. Dat is veranderd door zijn roman *Marokkaans Fruit*. Deze roman van Carolus den Blanken over twee gay jongeren uit verschillende culturen is inmiddels herdrukt, buitenlandse vertalingen zijn in de maak. Het boek is omstreden. De auteur wordt beschuldigd van racisme. Mijnheer den Blanken, welkom.’ Geklap. ‘Dank u. Ik vind dat geklap wat voorbarig.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat men mij niet kent, en zo direct tot de ontdekking komt wat voor akelige vent ik ben.’ Gelach. Mevrouw Abbring als een boer met kiespijn. ‘Zo erg zal het toch niet met u gesteld zijn?’ ‘Ik zou zeggen, wacht tot de uitzending afgelopen is.’ Opnieuw gelach.

Mijn boek wordt van tafel gepakt, recht voor de camera gehouden (mijn uitgever had hierop aangedrongen) en ze ratelt: ‘Door uw boek *Marokkaans Fruit* wordt u beticht van discriminatie van moslims.’ ‘Discriminatie moslims? Mevrouw Abbring, ik heb kritiek op Jan en alleman, dat is mijn handelsmerk. Ik wil juist niet discrimineren door deze groep buiten schot te laten.’

Zus zet het opnameapparaat op stand-by. ‘Je zat erbij als een houten klaas!’ ‘Dat is dan jouw schuld?’ ‘Mijn schuld?’ ‘Ja. Jij zei dat ik moest opletten voor die terriër, dus ik dacht, ik kijk eerst de kat uit de boom.’ ‘Dat wil toch niet zeggen dat je zo defensief moest doen? Ik zei je ook geen grapjes te maken. Begin jij gelijk over dat klappen.’

‘Dat vond ik, ja. Kuddedieren!’ ‘Die grammofoonplaat kennen we inmiddels wel. Je zag er trouwens raar uit, vond ik. Je wallen hadden ze wel knap weggewerkt.’ ‘Wallen? Ik heb geen wallen, slechts een lichte verzakking.’ ‘Kijk eens in de spiegel.’ ‘Gaan we katten? Heb je nog wat, of...?’ ‘Die opmerking over discriminatie vond ik goed. Je maakte duidelijk dat je iedereen op de korrel neemt.’ ‘Nou, kijk eens aan. Tenminste nog iets positiefs.’

Ik druk op ‘play’.

‘Uw eerste boek over lucide dromen verscheen in 1990. Waarom kent bijna niemand u?’ Deze vraag had ik wel verwacht. ‘Ik heb nooit mijn best gedaan om bekend te worden.’ ‘U publiceerde wel.’ ‘Natuurlijk. Anders hoeft je niet te schrijven.’ ‘U zocht geen uitgever?’ ‘Ik heb niet jarenlang met manuscripten lopen leuren als u dat bedoelt.’ ‘Dan stuurt u ineens *Marokkaans Fruit* naar een grote uitgever.’ ‘Ja.’ ‘Waarom?’ ‘Door mijn boek *De stilte van de jaren*.’ ‘Dat is autobiografisch?’ ‘Mijmeringen.’ ‘Waarover?’ ‘Over van alles. Ouder worden, mensen die verdwijnen, seksualiteit, jeugd, dromen, wantrouwen. Dingen waarvan ik vroeger dacht dat ik ze begreep.’ ‘Dat klinkt nogal terugblikkend.’ ‘Dat is het ook. Maar niet nostalgisch. Ik heb weinig behoefte aan vroeger-was-alles-beter. Ik merkte dat ik aan het kijken was: waar ben ik nu?’ ‘In uw leven?’ ‘Ja. Niet, heb ik het goed gedaan? Ook niet, ben ik geworden wie ik wilde worden, want dat wist ik vroeger niet. Het is meer van, hier ben je, hoe ben je hier verzeild, wat is er nog hetzelfde, wat is er verdwenen, waar denk ik anders over?’ ‘Een soort balans?’ ‘Neen.’ Abbring kijkt verrast. ‘Waarom niet?’ ‘Balans klinkt alsof er onderaan een bedrag moet staan.’

Zus heeft alweer op ‘stand-by’ gedrukt. ‘Wat een gezever. Denk je nou werkelijk dat kijkers hierop zaten te wachten? Je kon aan het gezicht van Abbring zien dat ze dacht: Kan het niet bondiger?’ Ze deed mij trouwens opeens aan ons moeder denken. Ik weet niet waarom, want ze lijkt helemaal niet op haar. Denk jij nog wel eens aan ma?’ ‘Ja. Laatst nog bij *Zomergasten*. Bij het grimeren voor de uitzending. Ik dacht: wat zou ze trots zijn geweest als ze mij nu zou zien. Haar zoon op televisie...’ ‘Ze vertelde mij een paar jaar voor haar dood: Zonder Carolus zou ik het niet redden.’ ‘Was ze zeker al aan het dementeren.’ ‘Carolus!’ ‘Wat?’ ‘Dit vind ik niet grappig.’ ‘Sorry. Maar je weet hoe ze was.’ ‘Ja, niet gemakkelijk.’ Mijn zus kijkt naar het scherm. ‘Zullen we verder gaan?’ ‘Ja,’ zeg ik geïrriteerd, en druk op ‘play’.

‘U bent wel terug gaan kijken.’ ‘Ja.’ ‘Toen dacht u: ik stuur een roman naar een uitgever?’ ‘Niet onmiddellijk.’ ‘Hoe dan wel?’ ‘Een lezer mailde mij met de vraag waarom ik dat niet deed met *Marokkaans Fruit*. Ik had daarop geen passend antwoord. Opeens kwam het bij mij op. Wat zou er eigenlijk gebeuren als ik het opstuur?’ ‘Wat was er veranderd dat u dat overwoog?’ ‘Uuhhh, niet zoveel. Dat is juist het vreemde.’ ‘Kunt u dat uitleggen?’

Ja hoor, ‘stand-by’! ‘Jij kunt trouwens soms knap raar uit de hoek komen.’ ‘Wat krijgen we nou opeens? We kijken naar *Zomergasten*.’ ‘Dat zal wel, maar ik moet er nog steeds aan denken. Tijdens mijn verjaardag een paar jaar geleden begon je vanuit het niets ons aan te vallen. We stonden stomverbaasd en vroegen ons af waar dat opeens vandaan kwam.’ ‘Daarvan herinner ik mij niets. Wanneer was dat?’ ‘Dat weet ik niet meer zo precies.’ ‘Wat zei ik dan?’ ‘Ja... dat is al zo lang geleden.’ ‘Nogal makkelijk dan, mij dingen voor de voeten te werpen.’ ‘Ach, laat ook maar zitten. Zullen we verder kijken?’ ‘Oké. Maar als ik jullie beledigd heb, sorry.’ ‘Is goed. Ik weet niet waarom ik er eigenlijk over begon,’ antwoordt zus en drukt op ‘play’.

Ik zie mij op het scherm naar het exemplaar van *Marokkaans Fruit* kijken. ‘Omdat zodra je iets opstuurt, je toch hoopt dat iemand het goed vindt.’ ‘Dus toch erkenning?’ ‘Iedereen wil op een of andere manier gezien worden. Zelfs mensen die voortdurend vertellen dat het oordeel van anderen ze niets kan schelen, vertellen dat meestal opvallend vaak aan anderen.’ ‘Als ik het samenvat, u wilde vroeger niet worden uitgegeven?’ ‘Misschien had ik het leuk gevonden als iemand mij spontaan was komen ophalen.’ ‘Was de reden niet dat u bang was voor afwijzing?’ ‘Dat zal er best ergens tussen hebben gezeten.’ ‘Dat geeft u toe?’ ‘Ik ben vijfenzeventig. Het is een beetje laat om mezelf nog voor de gek te houden.’ ‘Nu kon u een mogelijke afwijzing ineens wel verdragen?’ ‘Blijkbaar.’ ‘Had u de media-aandacht niet jaren geleden willen meemaken? U was toch al schrijver?’ ‘Zo zag ik mij niet. Nee, ik was toen met andere dingen bezig; werk, relaties, mensen, reizen. Ik had veel meer behoefte aan beweging.’ ‘En nu?’ ‘Nu beweeg ik nog steeds, alleen minder hard.’ ‘U wilde toch ook toen gelezen worden?’ ‘Natuurlijk. Anders hoef je niet te publiceren.’ ‘Geniet u van het succes?’ ‘Zeker.’ ‘Maar u had al lezers.’ ‘Ja.’ ‘Waarom was dat niet genoeg?’ ‘Nou... uuhh.’ De vraag blijft hangen. ‘Leest u recensies?’ Ik wil grappen, hoor mijn zus fluisteren: ‘Als jij geen antwoord wilt geven...’ ‘Jawel.’ ‘Alleen de positieve?’ ‘Zeker.’ ‘De negatieve?’ ‘Die zijn slecht geschreven.’ Ik kon het toch niet nalaten. ‘Er zullen altijd mensen zijn die mijn boek prachtig zullen vinden, anderen zullen zeggen dat het verschrikkelijk is en er zijn waarschijnlijk heel veel mensen die nog nooit van mij hebben gehoord.’ ‘Daar lijkt u gerust op.’ ‘Dat ben ik ook.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat ik anders morgen de straat niet meer op durf.’

Mijn zus drukt weer op ‘stand-by’. ‘Geloof je dat gekakel zelf?’ ‘Wat krijgen we nou weer?’ ‘Nou, meneer “ik sta erboven” zegt dat het hem allemaal niets doet.’ ‘Dat heb ik niet gezegd.’

‘Nee, je zegt het subtieler. Ik vind het grappig. Jarenlang zeg je: Een uitgever interesseert mij niet, bekendheid is niet mijn doel en schrijven is genoeg. Maar nu zit je wel hier je eigen optreden terug te kijken.’ ‘Omdat jij wilde weten hoe ik dacht dat ik het had gedaan.’ ‘Natuurlijk. En omdat jij zelf ook wilt weten hoe je het deed.’ ‘Misschien.’ ‘Altijd om de hete brei heen draaien jij,’ zegt zuslief. ‘Maar ik wil dat fragment met dat theaterstuk nog eens zien.’ ‘Ooh. *Buiten voor de deur* ? bedoel je? Ik zoek het op.’

Abbring verschijnt weer op het scherm. ‘U heeft gevraagd om Wolfgang Borcherts toneelstuk. Voor de kijkers die het niet kennen: het gaat over een jonge Duitse soldaat die na de tweede wereldoorlog terugkeert naar huis, maar nergens meer aansluiting vindt. Is er iets waarop wij moeten letten bij de fragmenten, mijnheer den Blanken?’ ‘Ik zou zeggen: gewoon kijken.’

Zus staat op. ‘Ik haal eerst wat te drinken. Wacht even.’ Ik zet het beeld stil. ‘Wat wil je?’ ‘Cola.’ Ik hoor haar in de keuken de koelkast open trekken. Ik bedenk dat de avond niet geheel volgens verwachting verloopt... Zus is terug, pakt de afstandsbediening op, drukt ‘play’ en het fragment begint.

Stand-by. ‘Waarom had die man zo’n rare bril op?’ Ik kijk zus aan. ‘Snap je dat niet?’ ‘Nee. Ik vond het vreemd.’ ‘Die bril verandert hoe hij de wereld ziet; vervormd. Niet alleen letterlijk, maar ook omdat hij nergens meer aansluiting vindt.’ ‘Hoe bedoel je?’ ‘Hij kijkt niet meer gewoon.’ ‘Maar hij ziet toch nog steeds?’ ‘Ja. Alleen niet meer zoals anderen.’ ‘Dus het gaat niet alleen om die bril?’ ‘Nee. Het gaat erom dat hij niet meer weet hoe hij naar de wereld moet kijken.’ ‘Jij herkende jezelf daarin?’ Ik haal mijn schouders op. ‘Misschien.’ ‘Misschien?’ ‘Ja. Dat gevoel dat je nergens helemaal terecht kunt.’

‘Dat wist ik niet,’ zegt zus. ‘Voelde jij je toen zo alleen?’ ‘Wat?’ ‘Of jij je toen zo voelde?’ Ik kijk naar het scherm. ‘Niet de hele tijd. Zo simpel was het niet. Er waren momenten.’ ‘Waarom heb je dat toen nooit verteld?’ ‘Omdat ik mij niet veilig voelde. Je weet toch hoe de situatie was?’ ‘Laten we daar maar niet over beginnen,’ antwoordt zus en ze drukt de ‘play’-knop weer in.

Abbring komt op het scherm weer tot leven. ‘U heeft gevraagd om *Sacré Collège* van de Franse filmmaker Jean-Daniel Cadinot, regisseur van seksfilms.’ Ze kijkt even op haar aantekeningen. ‘Het speelt zich af op een katholieke kostschool in 1952 waar een groep jongens tijdens de paasvakantie op school achterblijven. De film gaat over hun seksuele avonturen.’ Ze kijkt naar mij. ‘We laten op verzoek van de heer den Blanken geen expliciete scènes zien. Waarom eigenlijk niet?’ ‘Omdat ik niet wil dat het morgen alleen maar daar over gaat.’ Ze glimlacht. ‘De seks maakt een groot deel uit van de film.’ ‘Ja, maar er is meer. Ik herkende iets.’ ‘Legt u dat eens uit.’ ‘Voor het eerst zag ik herkenbare jongens. Een verbondenheid. Ze leken ergens bij te horen. Niet alleen seksueel.’ ‘U had dat gevoel zelf niet?’ ‘Niet op die manier. Mijn ervaringen waren anders. Ik ontmoette vooral jongens bij wie ik geen aansluiting voelde. Jongens die heel vrouwelijk waren, of oudere mannen, met wie ik helemaal niks had. Dat is geen oordeel, maar het waren niet de mensen bij wie ik dacht: daar hoor ik bij.’ ‘Toen zag u deze film?’ ‘Ja, bij een man die mij wilde versieren.’ ‘U zag ineens een wereld waarvan u dacht: die kan dus ook bestaan. Dat raakte u?’ ‘Ja.’ Even stilte. ‘Het was vooral het idee dat zo’n wereld bestond of kon bestaan.’ ‘Welke wereld?’ ‘Een wereld waarin niet moeilijk gedaan wordt. Waar vriendschap, verlangen en verbondenheid naast elkaar kunnen bestaan. Waar ik mij ook een plaats in kon voorstellen.’

‘U was toen nog erg jong, niet?’ ‘Ja.’ ‘U zegt: herkenning.’ ‘Ja.’ ‘Dat is misschien belangrijker dan de film zelf?’ ‘Ik denk van wel.’ ‘Laten we kijken.’

Mijn zus heeft de afstandsbediening weer gepakt. ‘Als je expliciete scènes had laten zien, was het alleen maar daarover gegaan.’ ‘Precies. Dan zou niemand meer geluisterd hebben naar waar het mij om ging.’ ‘Waar ging het je dan om?’ ‘Dat ik voor het eerst iets zag waarin ik mijzelf herkende. De vanzelfsprekendheid.’ Mijn zus kijkt mij aan. ‘Je bedoelt dat je toen dacht: Zo kan het dus ook?’ ‘Ja.’ ‘Niet alleen seks?’ ‘Nee. Dat was maar een deel. Het ging om verbondenheid. Om het gevoel dat er misschien ergens een plek voor mij was.’ Zus zwijgt. ‘Ik wist toen nog niet hoe ik dat moest uitleggen. Ik wist alleen dat ik iets zag wat ik gemist had.’ Mijn zus kijkt naar het scherm. ‘Ik heb altijd gedacht dat ik jou kende, seksverslaafde,’ zegt ze lachend. ‘Volgens mij kan niemand iemand helemaal kennen, zus.’

Hoofdstuk 7 – Sam

In de bibliotheek word ik aangesproken door vrijwilligster Coby. Ze heeft de uitzending van *Zomergasten* gezien, en maakt er een opmerking over. We lachen als ik zeg dat ik af en toe een boerka over mijn hoofd trek om op straat niet herkend te worden. ‘Iets heel anders,’ zegt ze. ‘Ik sprak laatst de moeder van een jongen die jouw boek *Marokkaans Fruit* heeft gelezen. Hij schijnt er nogal enthousiast over te zijn. Sam, zo heet hij, heeft de ziekte van Pfeiffer en is daardoor snel moe. Dus hij zit veel thuis.’ ‘O ja? Dat lijkt mij heel frustrerend.’ ‘Zeker. Volgens zijn moeder is hij af en toe onhandelbaar en recalcitrant, maar tegelijkertijd ook vroegwijs.’ Hij is zestien.’ ‘Jong.’ ‘Hij heeft een hele analyse van je boek gemaakt.’ ‘Waarom?’ ‘Dat zou je hem moeten vragen.’ Een korte stilte. ‘Ik denk dat hij je heel graag zou willen ontmoeten. Hij woont twee straten achter jou. Maar ik wil je niets opdringen. Waarschijnlijk krijg je om de haverklap allerhande verzoeken. Dus voel je niet verplicht.’ ‘Dat doe ik niet.’ ‘Goed.’

Diezelfde middag krijg ik de gevraagde Wordfile van Sam Verhoeven binnen. De eerste pagina scan ik snel, de tweede lees ik uit belangstelling. Na vijf pagina's zet ik thee en begin opnieuw. Die jongen kan schrijven. Niet ‘goed voor zestien’. Goed. Dat is iets anders. Hij heeft *Marokkaans Fruit* niet behandeld als het boek waarvoor volwassenen elkaar de hersens inslaan. Hij heeft eenzaamheid erin gezien. Dat woord gebruikt hij niet. Juist daarom valt het mij op. Ik lees een zin opnieuw. Verdomme. Zestien! Op die leeftijd was ik met heel andere dingen bezig. Hoewel. Misschien ook niet.

Een week later sta ik voor het rijtjeshuis. Geen camera. Geen journalist. Geen grime. In mijn tas zit mijn boek *Marokkaans Fruit* en appelflapjes. Uit de aanbieding bij Albert Heijn. Ik heb eerst overwogen iets anders mee te nemen. Bloemen voor een jongen van zestien leek mij niets en chocolade... Een boek van mezelf meenemen naar iemand die mij wil ontmoeten vind ik behoorlijk ijdel.

Een vrouw doet open. ‘Meneer den Blanken?’ ‘Carolus.’ ‘Sylvia. Hij kijkt al dagen naar u uit.’ Ze gaat mij voor naar boven. De deur staat open. Een bed. Een laptop, smartphone en koptelefoon liggen op een verstelbaar tafeltje. In het midden een jongen. ‘Dus jij bent Sam?’ Ik geef hem een hand. ‘Carolus?’ ‘Dat zeggen ze.’ ‘U bent gekomen.’ ‘Blijkbaar.’ ‘Ik dacht dat u misschien zou afzeggen.’ ‘Waarom?’ ‘Oude mensen.’ Ik kijk hem aan. ‘Dit gaat een kort bezoek worden,’ zeg ik glimlachend. Even is zijn treurige uitdrukking verdwenen. Zijn moeder vraagt of ik iets wil drinken. Sam kijkt mij aan. ‘Ik drink praktisch nooit alcohol, maar met dit warme weer vind ik een biertje wel lekker.’ ‘Mam, Heineken wil hij. Ik ook een.’ ‘Niks ervan. Geen alcohol hebben wij afgesproken. Je hebt daar ook je cola nog.’ ‘Dictatuur!’ roept hij bij haar vertrek. Ik zet mij op de stoel naast zijn bed. ‘U ziet er anders uit dan op de foto van uw boek,’ oppert Sam. ‘Deed ik expres. Ik had mijzelf wijsgemaakt dat ik dan minder snel herkend zou worden. Trouwens, ik moet bekennen dat ik geen jongens van jouw leeftijd om mij heen heb, dus ik weet weinig af van wat jongeren zoals jij bezighouden. Wat doe je zoal?’ ‘Televisie en films kijken, wat surfen, spelletjes, muziek luisteren, teksten schrijven, lezen. *Marokkaans Fruit* heb ik van uw site gedownload.’ ‘Ooohh, gratis...!’ ‘Ik ben een arme scholier!’ ‘Arme scholier!? Vakantie houden in je bed, bedoel je. Maar ik heb de paperback bij me. Gratis voor jou.’ ‘Signeert u het?’ ‘Wat wil je dat ik erin schrijf?’ ‘Weet niet. Verzin u maar iets.’ ‘Laat mij even nadenken. Je snapt toch zeker dat ik door dat gratis uitdelen de hele week alleen nog geld over heb voor het eten van aardappels en wat boterhammen met pindakaas?’

‘Daarom ben je, sorry, u, zo mager.’ ‘Niet zo brutaal, ventje. Ik ben niet mager, maar volslank. En je mag wel ‘je’ zeggen. Voel ik mij niet zo oud. Je had het over films. Wat voor films?’ ‘Van alles, actiefilms, geen musicals en westerns.’ ‘Actiefilms?’ ‘Ja, ik weet het, het is kinderachtig. De goeien overleven altijd. Maar tja...’ ‘Als jij toch iets leuk vindt... ik kijk er ook naar.’ ‘Echt waar?’ ‘Ja hoor, ik ken ze stuk voor stuk... Bruce Willis, Jean-Claude van Damme, Liam Neeson, Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger. De titels ook. Vraag maar.’ ‘Neen, ik geloof je wel.’

Sylvia komt binnen en reikt mij een glas en een blikje Heineken aan. ‘Ik zat niet af te luisteren, maar ik hoorde op de trap jullie praten over die Arnold Schwarze... uuh, hoe heet hij ook alweer? Nou, Carolus, klaarblijkelijk blijven mannen toch altijd kleine jongens,’ zegt ze lachend als ze vertrekt. ‘Zo doet ze nou altijd,’ beweert Sam. Ik ga mij niet bemoeien met huiselijk ongenoegen. Hij wil weten welk deel van de Terminator-serie ik het beste vind. ‘Daar hoeft ik niet lang over na te denken, het tweede.’ ‘Ik ben het met je eens. De latere waren stukken minder.’ ‘Ik kan ze mij nauwelijks herinneren. Ik weet nu opeens wat ik voor je schrijf... voor een brutale jongen.’

‘Ik vind M’hmed interessant.’ ‘Waarom?’ ‘Volgens mij wil hij dat iemand hem ziet. Niet als Marokkaan. Niet als homo. Niet als arme jongen. Gewoon hij.’ ‘Dat heb jij uit mijn boek gehaald?’ ‘Ja.’ ‘Dan heb je het beter gelezen dan menig recensent.’ ‘Hoe kwam je erop om *Marokkaans Fruit* te schrijven?’ ‘Dat is al bijna tien jaar geleden. Ik krijg een idee, en in een roes schrijf ik. Natuurlijk moet ik daarna zinnen verbeteren, schrappen, stukjes op een andere plaats zetten. Maar het eerste geschrijf gaat haast automatisch. Laatst las ik mijn satire *Carlos rookt niet meer* na lange tijd terug en eerlijk waar, dan denk ik: ‘Heb ik dit geschreven? Hetzelfde geldt voor *Marokkaans Fruit*.’

‘Ik kijk er van op. De betekenissen die in het boek zitten. Bedenk jij die dan niet?’ ‘Niet als ik schrijf. Pas als ik terugkijk blijken er beelden met elkaar verbonden.’ ‘Wat bijvoorbeeld?’ ‘In het erotische sprookje laat ik Michiel zijn verhaaltjes in bed aan M’hmed voordragen. Hij vertelt over het muisje Flobbebolleke, dat havermout ziet liggen, ervan wat eet, maar op tijd ontdekt dat het vergif is. Verderop noemt Michiel M’hmed dan liefkozend *Flobbebol*.’ ‘Toen ik het las werd ik nieuwsgierig naar het verhaal, maar dat vertelde je niet,’ zegt Sam. ‘Nee, dan zou het te veel verhalen worden in een verhaal. Je begreep wel de symboliek?’ ‘Ja.’ ‘Dan hoeven we het daar verder niet over te hebben.’ ‘Wacht eens even, Sam! Flobbebolleke heb ik op mijn telefoon staan. Hebbes! Ik stuur die pdf naar je WhatsApp. Nou, lees maar.’

FLOBBEBOLLEKE

Flobbebolleke woont met zijn broertjes en zusjes in een groot huis. Hij ziet er uit als de andere, maar is ‘anders’. Dat maakt niemand iets uit, behalve dan muis Knarsbek. Die is jaloers, want Flobbebolleke durft te zijn wie hij is. Hij niet. Dat gevoel knaagt zo dat hij op een dag een sinister plan bedenkt.

Knarsbek weet dat er in de voorraadkast bedorven havermout ligt. ‘Je moet wat meer eten, je ziet er magertjes uit. Kom, ik weet een lekker maaltje,’ zegt hij tegen Flobbebolleke. Deze eet en krijgt ’s avonds hevige buikpijn.

Twee dagen later komt Knarsbek opnieuw opdagen. ‘Er ligt weer lekkere havermout.’ Deze keer hoort Flobbebolleke iets in de stem. Als hij naar Knarsbek kijkt, beseft hij dat er iets niet klopt. ‘Nee,’ zegt Flobbebolleke. ‘Ik hoef het niet. Waarom eet jij zelf niet?’ Nu wordt Knarsbek boos en wil ons muisje slaan.

Maar Flobbebolleke verdedigt zich en met één beweging ligt Knarsbek op de grond. Dat ging heel gemakkelijk, want onze Flobbebolleke heeft karate geleerd.

‘Ik wil niemand kwaad doen,’ zegt Flobbebolleke. ‘Maar ik laat mij niet slaan!’ Als de andere muizen horen wat er gebeurd is, roepen ze Knarsbek ter verantwoording. Deze moet als straf een maand lang de afwas voor het hele huis doen.

Sam kijkt op van zijn laptop. ‘Dus Flobbebol is een karatemuis,’ grinnikt hij. ‘Heeft M’hmed dat soms ook geleerd? Dat staat niet vermeld in *Marokkaans Fruit*.’

‘Weet je dat ik dit verhaal schreef toen ik nog student was?’ ‘Zo lang geleden?’ ‘Ja. Voor de verjaardag van mijn zus. Ik zal eens vragen of ze het nog heeft. Maar we waren aan het praten over...? Nu moet je mij even helpen, Sam.’ ‘Over M’hmed.’ ‘O ja.’ ‘Wat betekent Michiel voor jou?’ vraagt Sam. ‘Nou, dan moet ik eens goed nadenken. Intussen kan jij je moeder misschien om iets te drinken vragen? Ik voel mij opeens uitgedroogd; oudjes zoals ik worden hiervoor gewaarschuwd.’ ‘Ik vind je helemaal niet oud. Maar dorst heb ik ook.’ ‘Voor mij geen bier meer, liever iets fris.’ Sam roept naar zijn moeder, die even later haar opwachting maakt. ‘Gaat het nog een beetje?’ Ze kijkt naar mij en Sam. ‘Ja, geef die limonade nou maar,’ roept Sam ongeduldig. ‘Nou, vriendelijkheid is alles! Ik laat jullie verder maar met rust.’ ‘Nog bedankt, Sylvia,’ zeg ik. ‘Geen dank.’ Ik neem een slok van de cola. ‘Je vroeg mij over Michiel. Voor mij is het een jongen die weliswaar iets ingrijpends heeft meegemaakt dat nooit volledig ‘gerepareerd’ kan worden. Al is het woord ‘gerepareerd’ niet het juiste woord.’ ‘Ik begrijp wat je bedoelt.’ ‘Oké.’ ‘Goed, dan ga ik verder. Hij is dus geblesseerd, zou je kunnen zeggen, maar ondanks dat maakt hij er het beste van en ontdekt dat het leven nog steeds aantrekkelijk is.’

‘En M’hmed?’ ‘Ik vind hetzelfde als jij: M’hmed wil gezien worden als een gewone jongen. Genoeg over *Marokkaans Fruit*. Daarover kunnen wij het een andere keer hebben.’ ‘Tof. Je komt dus terug?’ ‘Tuurlijk. Ik kan jou hier toch niet alleen laten? Neen, je zit nu aan mij vastgeplakt.’ ‘Die uitgever van je.’ ‘Wat is daarmee?’ ‘Wat zeiden ze toen ze jou belden en vertelden dat ze interesse hadden in *Marokkaans Fruit*. Hadden ze dat boek *Het zal wel niks worden* dat je op je website aankondigde gezien?’ ‘Neen, dat kwam pas later.’ ‘Ik had er bij willen zijn.’ ‘Een volgende keer misschien, Sam. Maar ik moet nodig. Ouwemannen kwaal. Waar is het toilet?’ ‘Beneden. Eerste deur links.’ In de gang ruikt het naar wasmiddel. Sylvia is bezig in de keuken. Ze ziet mij, en knikt mij toe: ‘Toilet?’ ‘Daar,’ zegt ze en wijst naar een deur volgeplakt met stickers.

Onderaan de trap hoor ik Sam zeggen: ‘Soms ben jij héél vervelend.’ ‘Ja, dat weet ik,’ antwoordt Sylvia. ‘Maar jij maakt het jezelf moeilijk.’ Ik loop de kamer binnen. Sylvia kijkt, zegt niets. Sam tuurt op zijn laptop alsof daar opeens iets heel belangrijks op staat. ‘Ik heb appelflapjes meegebracht,’ zeg ik. ‘Lekker,’ roept Sam. ‘Had niet hoeven hoor.’ ‘Dat dacht ik al. Daarom heb ik ze meegenomen.’ Sylvia glimlacht. ‘Je hoeft hem niet te verwennen.’ ‘Volgens mij valt dat wel mee.’ ‘Dat zegt hij ook altijd.’ ‘Dat klopt,’ beaamt Sam. Ik kijk hem aan. ‘Jij houdt nooit je mond, hè?’ ‘Niet als ik gelijk heb.’ ‘Dat maakt het probleem alleen maar groter.’ Sam grijnst. Sylvia schudt haar hoofd. ‘Kijk, daar hebben we het alweer.’ ‘Hier,’ zeg ik en reik haar een appelflap aan. Ze pakt het aan en zegt: ‘Ik eet hem zodirect op. Eerst de was ophangen,’ en loopt naar beneden.

Ik neem een hap. ‘Lekker.’ ‘Zie je,’ zegt Sam. ‘Daarom heb je ze meegenomen.’ ‘Pas op. Jij trekt nu een conclusie uit één appelflap.’ ‘Dat doe jij ook altijd.’ ‘Ja, ja. Maar laten we het eens over jou hebben. Je hebt de ziekte van Pfeiffer, begrijp ik?’

‘Ja.’ ‘Ik wil eerst een selfie maken, voordat we het vergeten.’ ‘Wij? Je haalt persoonsvormen door elkaar. Doe je dat ook in wat je schrijft? Maar is goed, Sam. Eerlijk gezegd word ik niet graag gefotografeerd, maar...’ We laten ons door de camera vangen. ‘Stuur maar door,’ zeg ik.

‘Sam, we hadden het over jou. Hoe lang heb je die ziekte?’ ‘Een paar maanden.’ ‘Hoe gaat dat?’ Sam friemelt wat met zijn handen, haalt zijn schouders op. ‘Wisselend. De ene dag gaat beter dan de andere.’ ‘En school?’ ‘Ik krijg opdrachten, maar ik zal achterstand oplopen, zeggen ze. Ook dat ik rustig aan moet doen.’ ‘Dat klinkt verstandig.’ ‘Dat zeggen zij ook.’ ‘Jij vindt van niet?’ ‘Ik wil weer gewoon naar school.’ Ik knik. ‘Dat lijkt mij ook geen vreemde wens. Niet ziek zijn. Gewoon mee doen.’

‘Mag ik iets vragen?’ zegt Sam. ‘Daarvoor zit ik hier.’ ‘Was jij op je zestiende al homo?’ ‘Ja.’ ‘Wist je het?’ ‘Niet zoals ik het nu weet.’ ‘Je voelde het?’ ‘O ja.’ ‘Dan wist je het toch?’ ‘Dat ik op jongens viel, ja.’ ‘Is dat niet hetzelfde?’ ‘Nu misschien. Toen niet.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat ik nog niet wist wat ik ermee moest. Omdat het woord iets anders betekende dan nu.’ ‘Was je bang?’ ‘Ja.’ ‘Soms.’ ‘Waarvoor?’ Weer zo'n vraag. ‘Dat mensen het zouden weten.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat ik dacht dat er dan iets met me zou gebeuren.’ ‘Wat?’ ‘Dat wist ik niet.’ ‘Dan ben je bang voor iets wat je niet weet.’ ‘Dat komt veel voor.’ ‘Ben je nu nog bang dat mensen weten dat je homo bent?’ ‘Neen.’ ‘Helemaal niet?’ ‘Neen.’ ‘Wanneer ging dat dan weg?’ ‘Dat is weer zo'n rotvraag.’ ‘Waarom?’ ‘Omdat ik het niet weet.’ ‘Het moet toch ergens gebeurd zijn?’ ‘Waarom?’ ‘Omdat je eerst bang was en nu niet.’ ‘Mensen veranderen meestal zonder dat er een belletje gaat.’ Sam noteert iets. ‘Wat type je?’ ‘Belletje.’ ‘Dat is toch niet belangrijk?’ ‘Voor mij wel.’ ‘Ben je blij dat je homo bent?’ Ik kijk naar hem. ‘Jezus.’ ‘Wat?’

‘Waar haal je die vragen vandaan?’ ‘Zelf bedacht.’ ‘Dat merk ik.’ ‘Waarom is deze moeilijk?’ ‘Omdat ik nooit hetero ben geweest. Ik heb niets om mee te vergelijken.’ ‘Zou je hetero willen zijn?’ ‘Neen.’ ‘Waarom niet?’ ‘Omdat ik dan iemand anders ben.’ ‘Misschien is die Carolus ook leuk.’ ‘Of niet.’ ‘Dus?’ Ik begin te lachen. ‘Jij bent zestien. Jij hoort vragen te stellen waarop ik het antwoord weet.’ ‘Dat is saai.’ Daar heeft hij gelijk in. ‘Neen,’ zeg ik uiteindelijk. ‘Ik zou het niet willen veranderen.’ ‘Dus je bent blij dat je homo bent.’ ‘Dat heb ik niet gezegd.’ ‘Bijna.’ ‘Neen. Jij wilt van mijn antwoord iets eenvoudigs maken.’ Sam typt weer iets. ‘Verschuil jij je nu daarachter?’ zeg ik. Hij grijnst. ‘Doe jij dat ook?’ ‘Wat?’ ‘Je ergens achter verschuilen?’ Ik kijk hem aan. ‘Volgende vraag.’ ‘Dat is ‘ja.’ ‘Volgende vraag, Sam.’ ‘Ben je verliefd geweest?’ ‘Ja.’ ‘Vaak?’ ‘Wat is vaak?’ ‘Meer dan vijf keer.’ ‘Waarom vijf?’ ‘Weet ik niet.’ ‘Uitstekende journalistiek, maat!’ ‘Meer dan vijf?’ ‘Ja.’ ‘Meer dan tien?’ ‘Sam!’ ‘Sorry.’ ‘Wat is verliefd zijn?’ Ik zucht. ‘Kunnen we het over racisme hebben?’ Sam lacht. ‘Serieus’, zegt hij. ‘Dat weet je toch zelf?’ ‘Neen.’ ‘Nog nooit verliefd geweest?’ Hij haalt zijn schouders op. ‘Misschien.’ ‘Dan weet ik het ook niet voor jou.’ ‘Maar voor jezelf.’ Ik moet diep nadenken. Sam is weer bezig met typen. Pas na enige tijd zeg ik: ‘Ik weet het eerlijk gezegd niet. Misschien... dat iemand belangrijker wordt dan verstandig is.’ Sam kijkt mij aan. ‘Dat is een goeie.’ ‘Schrijf het niet op.’ Hij noteert het toch. ‘Zit copyright op, Sam.’ ‘Nou, mooi niet. Ik gebruik het gewoon.’ ‘Ik ga gelijk aangifte doen van dat gejat.’ Sam grinnikt, wordt opeens weer ernstig. Hij kijkt naar zijn handen. Daar is hij, de jongen van zestien. ‘Ik ook.’ ‘Dat dacht ik al.’ Sam kijkt onmiddellijk verrast. ‘Hoe dan? Heeft iemand je het verteld?’ ‘Neen. Je teksten.’ ‘Staat er niet in.’ ‘Neen.’ ‘Hoe weet je het dan?’ ‘Ik zei niet dat ik het wist.’ Hij blijft kijken. ‘Mijn ouders weten het.’

‘Mooi.’ ‘Mijn moeder wel.’ ‘Je vader?’ ‘Ook. Maar die praat er nauwelijks over.’ ‘Sommige vaders praten helemaal nergens over.’ ‘Jouw vader stierf al jong, hè?’ las ik. Daar ligt hij. ‘Mijn vader ging dood toen ik net dertien was. Heb jij dan ook die boekjes over mijn jeugd gelezen...? Maar goed, mijn vader. Ik heb nooit kunnen ontdekken wat hij ervan gevonden zou hebben.’ ‘Denk je daar wel eens aan?’ ‘Ja.’ ‘Wat?’ ‘Dat ik het niet weet.’ ‘Dat is kut.’ ‘Ach, weet je. De gedachte komt op. Ik weet het niet. Dat is de conclusie. Ik ga mij daar verder niet mee bezighouden. Het leven gaat altijd verder.’ ‘Jij zei dat je ouders weten dat je gay bent. En verder, op school?’ ‘Daar weten ze het ook. Neen, ik word niet uitgescholden of bedreigd. Maar...’ Hij maakt zijn zin niet af. Ik besluit er nu niet op in te gaan. ‘Krijg je bezoek?’ ‘Niet veel, maar wel berichten via WhatsApp.’ ‘Je hebt mijn nummer. Dus als je iets kwijt wilt of gewoon een praatje wilt maken...’ ‘Zal ik onthouden, bedankt!’ ‘Zet het niet op het internet. Ik waarschuw je. Je hebt met een huurmoordenaar te maken. Dat schrijversgebeuren is een dekmantel!’ ‘Brrr,’ doet hij. ‘Dan roep ik Arnold om hulp.’ ‘Zal niet gaan, die heb ik omgekocht.’

‘Je vertrouwt volwassenen niet erg,’ flapt Sam er onverwacht uit. ‘Je schrijft veel over mensen, maar je laat ze niet vaak dichtbij komen, denk ik.’ Ik vraag mij af waar dat opeens vandaan komt, kijk hem aan. ‘Dat is nogal een uitspraak.’ ‘Is het niet zo?’ ‘Ja, ik herken dat wantrouwen waarover je spreekt. Het is niet meer zo erg als vroeger. Met jongeren maak ik makkelijker contact.’ ‘Waaruit heb je dit opgemaakt?’ ‘Uit wat je schrijft.’ Ik zeg niets. ‘Je denkt volgens mij altijd eerst: Wat wil die ander van mij? Dat kan je ook eenzaam maken.’ ‘Dat denk ik ook.’ Hij kijkt op. Kennelijk had hij niet verwacht dat ik het zou toegeven. ‘Jij wist dat?’ ‘Al heel lang.’

‘Waarom deed je er dan niets aan?’ ‘Ja... kijk... dat ligt ingewikkelder. Omdat weten dat je iets doet nog niet betekent dat je het altijd ook kunt veranderen.’ Sam knikt bedachtzaam. ‘Dus je vindt niet dat je anders had moeten leven?’ ‘Dat is een andere vraag.’ ‘Welke vraag dan?’ ‘Of ik spijt heb.’ ‘Heb je dat?’ ‘Soms.’ Hij wacht. ‘Maar niet meer zoals eerst.’ ‘Hoe dan?’ ‘Vroeger dacht ik dat ik mezelf had opgesloten. Dat wantrouwen, dat afstand houden... Het leek steeds meer op een gevangenis. Uiteindelijk werd het dat niet.’ ‘Wat dan?’ ‘Een open vlakte.’ ‘Een open vlakte...’ ‘Type je dat nu ook al?’ ‘Ja.’ ‘Nou, ik hoop niet dat het zodirect alleen maar vol staat met mijn uitspraken. Plagiaat!’ zeg ik lachend. ‘Voor alle duidelijkheid. Wat we hier zeggen, blijft onder ons, niet Sam?’ ‘Beloofd.’

‘Je zegt wel rake dingen. Dat geef ik toe. Je hebt gezien dat ik mensen niet snel dichtbij laat komen. Dat betekent niet dat ik niemand vertrouw. Je moet begrijpen dat er een verschil is tussen weinig mensen om je heen hebben en niemand hebben. Mensen die ik toelaat zijn belangrijk voor mij en krijgen juist veel aandacht. Misschien méér dan ik altijd laat merken. Misschien lijkt het van buitenaf alsof ik alleen ben. Dat is niet helemaal hetzelfde als eenzaam zijn. Ben jij eenzaam, Sam?’ ‘Soms. Maar ik heb mijn vader en ma, en ik chat regelmatig met een Surinaamse jongen. Emile heet hij en is ook gay.’ ‘Daar ben ik blij om. Ik bedenk opeens dat ik veel aan mijn dromen heb gehad, nog steeds heb. Misschien is dit ook iets voor jou,’ zeg ik. ‘Herinner jij je dromen?’ ‘Ik ben begonnen met lucide dromen te proberen, maar dat lukt nog niet zo best.’ ‘Alles op zijn tijd, Sam.’ Hij is nieuwsgierig. ‘Wat doe jij in je dromen als je weet dat je droomt?’ ‘Dat komt niemand te weten. Dat blijft zo. Sorry, Sam, ook voor jou. Overigens kunnen “gewone” dromen iemand ook veel leren.’

‘Waarom heb je er nooit meer over geschreven?’ ‘Sam, ik had er een carrière omheen kunnen bouwen. Ik vind dat men soms veel te veel aan het handje loopt van ‘deskundigen’. Ik schreef hoe je het kunt aanpakken, dus einde verhaal. Het is dan aan de persoon zelf.’

‘Ik droom vaak dat...’ ‘Neen, Sam... daar begin ik niet aan. Zelfs niet voor jou. Dromen zijn persoonlijk en als je een goede gids wilt kan ik je wel een boek aanraden. Het heet *Het spel van onze dromen*. Een heel toegankelijk boek. Je kunt het gratis downloaden.’ ‘Graag.’ ‘Wacht, ik zoek de link voor je op.’ ‘Eerst ga ik plassen,’ zegt Sam. ‘Heb je hulp nodig? Met eruit komen, of traplopen?’ ‘Neen, bedankt. Ik voel mij vandaag goed. Ik ben in bed gaan liggen omdat ik dacht dat als jij komt en wij praten, ik dan minder snel moe zou worden. Maar ik moet nodig!’

Alleen in de kamer overdenk ik wat er gebeurt. Waarom geef ik bij hem antwoorden die ik nog nooit aan anderen verteld heb?

‘Heb je veel seks gehad?’ vraagt Sam, luidruchtig binnenkomend met twee glazen thee. Hij geeft mij er één. ‘Je windt er geen doekjes om, hè?’ Wat een brutaaltje! ‘Ik heb de link voor het boek naar je WhatsApp gestuurd.’ ‘Ja, ik zie het.’ ‘Goed. Op je vraag zal ik zo eerlijk mogelijk antwoorden, zonder al te persoonlijk te worden. Want jij wilt toch ook niet dat alles van je bekend wordt? Ik denk niet dat jij je moeder bijvoorbeeld vertelt dat jij je elke avond in bed ligt af te trekken.’ Sam proest thee over zijn laken heen. Eenmaal bedaard en mij aankijkend, zeg ik: ‘Als jij denkt: Hoe groter de geest, des te woester het beest, moet ik je teleurstellen. Ik ben een beetje zoals Michiel. Hij zegt dat hij best wel fantasieën heeft, maar niet de man is voor seks zonder emotie.’

‘Ja,’ onderbreekt Sam. ‘Dat zit in het erotische sprookje.’ ‘Dat heb je goed onthouden. Ik wil zeggen dat mijn seksleven niet zo uitbundig was en is als jij je dit misschien voorstelt. Ik was en ben er tevreden mee. Het heeft mij in de jaren tachtig gevrijwaard van het oplopen van aids. Trouwens, ik heb platonische relaties gehad die ik net zo waardevol vond en vind.’

‘Wat mij opviel, is dat seks in je boeken over Marokko praktisch niet voorkomt,’ oppert Sam. ‘Je bent de eerste die dit tegen mij zegt. Misschien denkt men dat Marokko een gay paradijs is en dat ik er voor de erotische avonturen heen ga. Dan vraagt niemand natuurlijk hoe het werkelijk zit. Nou, een paradijs is het daar niet, kan ik je verzekeren.

Ik zal je iets verklappen dat ik nooit tegen niemand anders verteld heb.’ ‘Wat?’ ‘Toen ik Abdul uit *Een kaaskop in Marokko* voor het eerst ontmoette, hadden we seks. Het initiatief ging trouwens altijd van hem uit. Hij was zo geil als boter.’ ‘Waarom grinnik je?’ ‘De manier waarop...’ ‘Zeggen ze dit tegenwoordig niet meer?’ ‘Ik heb het nog nooit gehoord. Misschien dat Emile het weet. Ik zal hem even bellen.’

‘Wat?! Je laat mij erbuiten, hoor!’ Ik zie nu pas dat hij mij in de maling neemt. ‘Soms ben jij héél vervelend,’ herhaal ik zijn eigen woorden. ‘Nou ja. In elk geval, Abdul kwam telkens in de moeilijkheden doordat hij hasjiesj rookte en in de gevangenis belandde.’ ‘Ja, dat wil ik ook nog zeggen. In veel boeken komt hasjiesj voor.’ ‘Jezusmina... jij moet bij de binnenlandse veiligheidsdienst gaan werken! In ieder geval, ik werd dat gebeuren zat en bezocht hem enkele jaren niet meer. Toen ik hem uiteindelijk weer ontmoette, werd onze relatie platonisch. In het begin had ik er best moeite mee, maar uiteindelijk ontstond er een andere band. Verlangen is niet hetzelfde als recht hebben op iets of iemand, Sam.’

Sylvia komt de kamer binnen. 'Ik weet niet of jullie het doorhebben, maar het loopt reeds tegen vijven.' 'Is het al zo laat? Dan denk ik dat we het voor vandaag maar hierbij moeten laten. Sam zal ook wel moe zijn.' 'Helemaal niet. Je wilt zeker van me af!' 'Jij hebt het door! Neen, maar alle gekheid op een stokje, Sam. Gaan we een andere keer verder. Lijkt je dit niet het beste?' 'Ja,' klinkt het slapjes. Hij vindt het jammer. Ik ook. 'Dan stap ik maar eens op.' 'Heeft hij zich nog een beetje gedragen?' vraagt Sylvia. 'Nog nooit zo'n brutale jongen ontmoet,' lach ik. 'Dag Sam.'

Hoofdstuk 8 - Het antwoord

Atlas Contact heeft gereageerd...

*Geachte heer den Blanken,
Dank voor uw toezending.
Helaas past uw roman niet in ons fonds.*

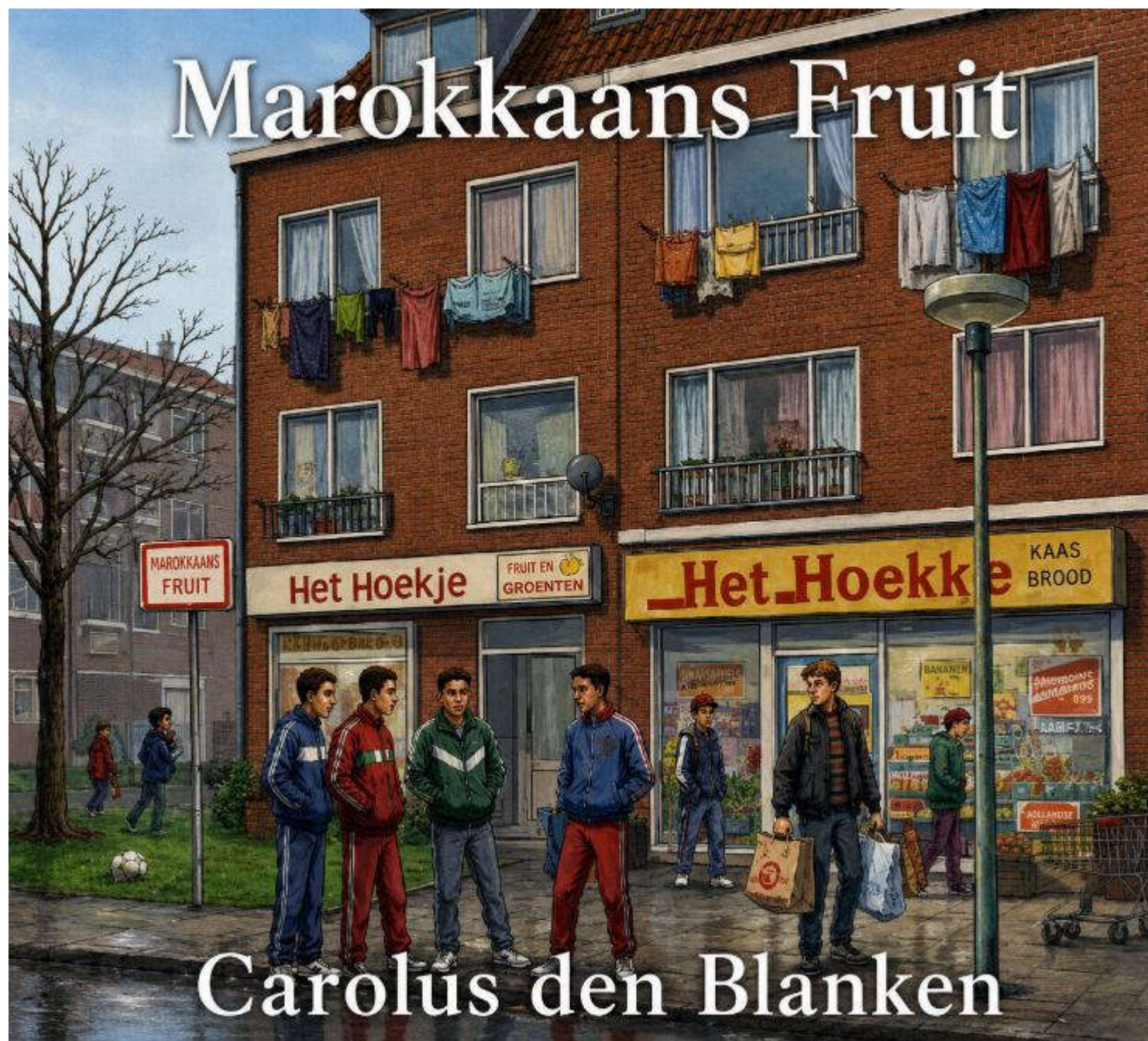
Een paperback zou leuk geweest zijn.

Maar schrijven op zich verschaft mij al plezier.

Kortom, ik heb het geprobeerd.

Het boek kan nu dicht.

Die brutale lezer was ik

Uitgave van Carolus den Blanken/Utrecht

© 2026: Carolus den Blanken

ISBN: 9789083731858

Herziene uitgave

Oorspronkelijk gepubliceerd in 2017

Illustraties: Carolus den Blanken

Portret bij verhaal Hariom: Hans Vos

www.carolusdenblanken.nl